

Ίδρυμα Οικονομικών &
Βιομηχανικών Ερευνών

Ο κλάδος των αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα

8 Δεκεμβρίου 2020

Γρηγόρης Παύλου, Ερευνητικός Συνεργάτης IOBE

Γιώργος Μανιάτης, Υπεύθυνος Έρευνας Κλαδικών Μελετών IOBE

Αντικείμενο της μελέτης

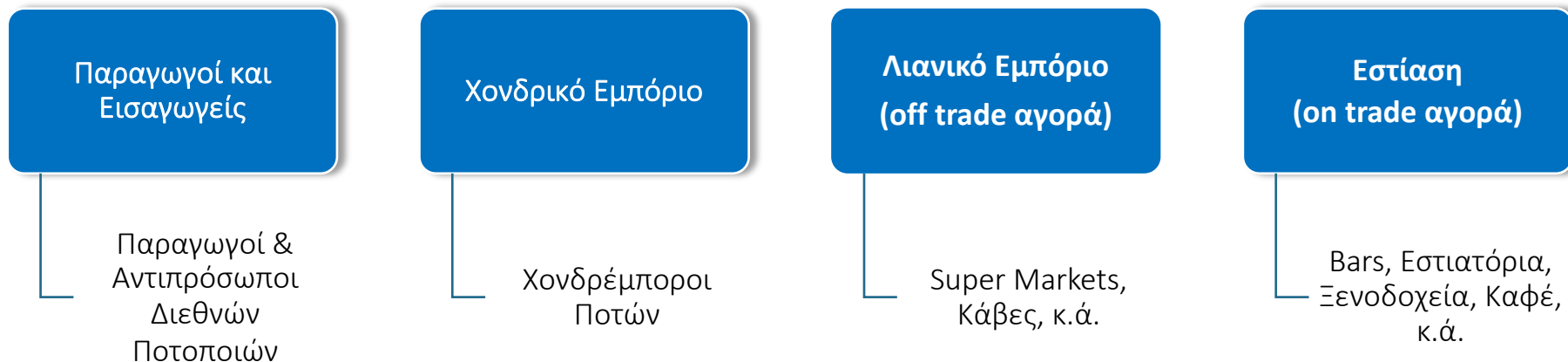
- Βασικά χαρακτηριστικά και μεγέθη του κλάδου αλκοολούχων ποτών
- Επιπτώσεις κρίσης στον κλάδο μέχρι το 2019 - πρόσφατες εξελίξεις λόγω πανδημίας
- Φορολογική πολιτική στον κλάδο
- Ανάλυση στρεβλώσεων λόγω παράνομου εμπορίου αλκοολούχων ποτών
- Δυνητικά οφέλη στον κλάδο και στην οικονομία από τη σταδιακή συρρίκνωση του παράνομου εμπορίου
- Μέτρα αντιμετώπισης στρεβλώσεων με εξέταση εναλλακτικών σεναρίων αναπροσαρμογής του φορολογικού πλαισίου

Οριοθέτηση του κλάδου αλκοολούχων ποτών

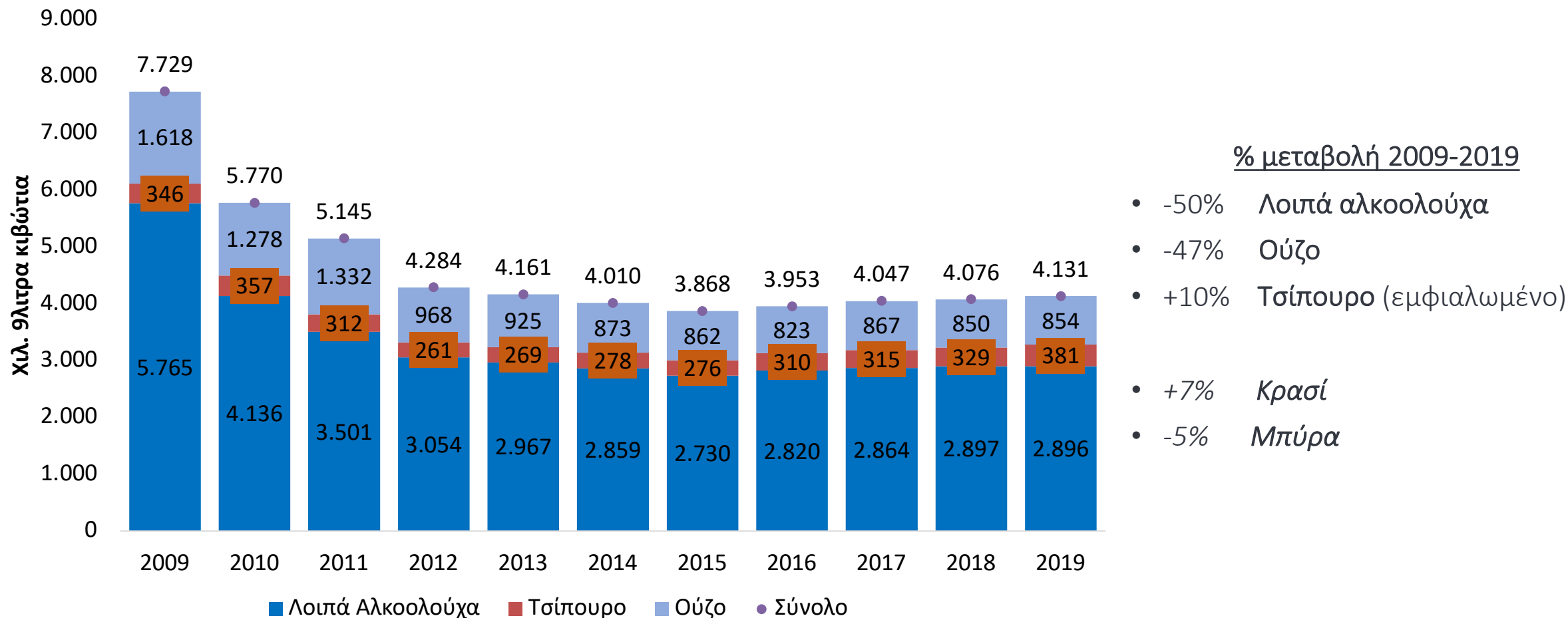
Οι κατηγορίες των οινοπνευματωδών ποτών είναι:

- **Αλκοολούχα ποτά**
 - Ουίσκι,
 - λευκά ποτά (βότκα, τζιν, ρούμι, τεκίλα),
 - λικέρ,
 - κονιάκ/brandy,
 - τοπικά αποστάγματα (ούζο, τσίπουρο κ.ά.) και
 - RTD's (Ready-to-Drink Cocktails).
- **Μπύρα**
- **Κρασί**

Η αλυσίδα αξίας του κλάδου αλκοολούχων ποτών περιλαμβάνει τα εξής επίπεδα:

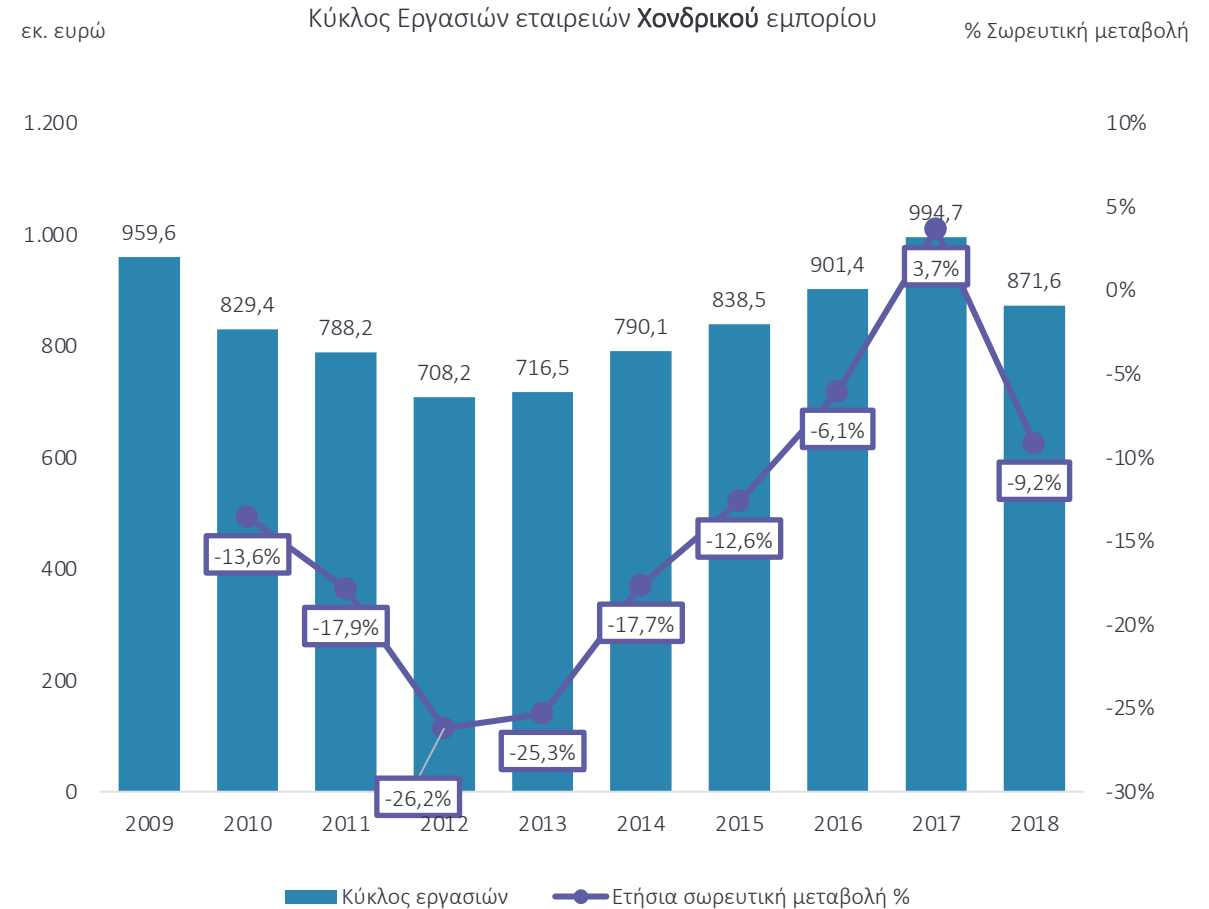
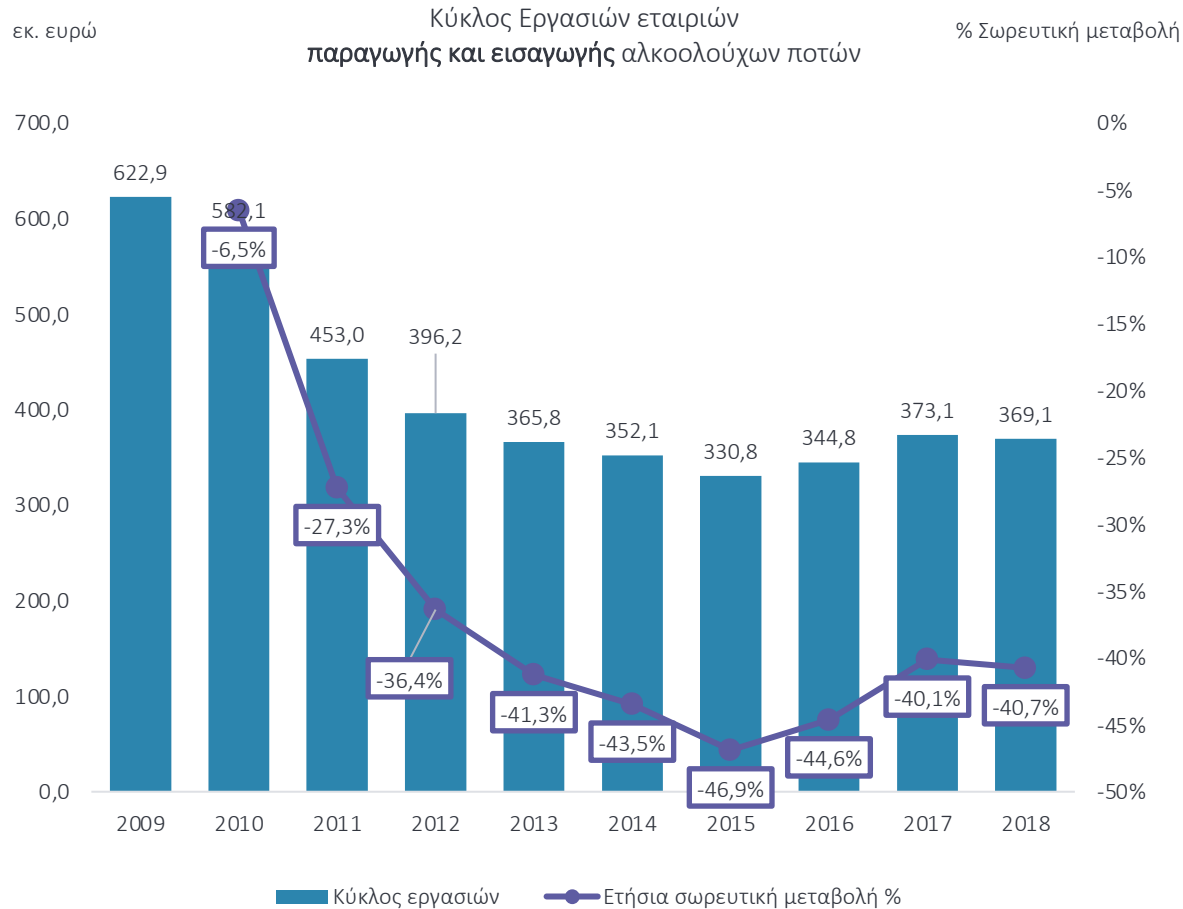

Οι πωλήσεις αλκοολούχων ποτών έχουν σταθεροποιηθεί μετά το 2014 στα χαμηλά επίπεδα των 4 εκ. 9λιτρων κιβωτίων περίπου, έναντι 7,7 εκ. το 2009

Ταυτόχρονα, παρατηρήθηκε μετατόπιση της αγοράς από την επιτόπια κατανάλωση (bar, café, κ.ά.) στην κατ' οίκον κατανάλωση. Σημαντικές μεταβολές ανάμεσα στις υποκατηγορίες των αλκοολούχων ποτών.

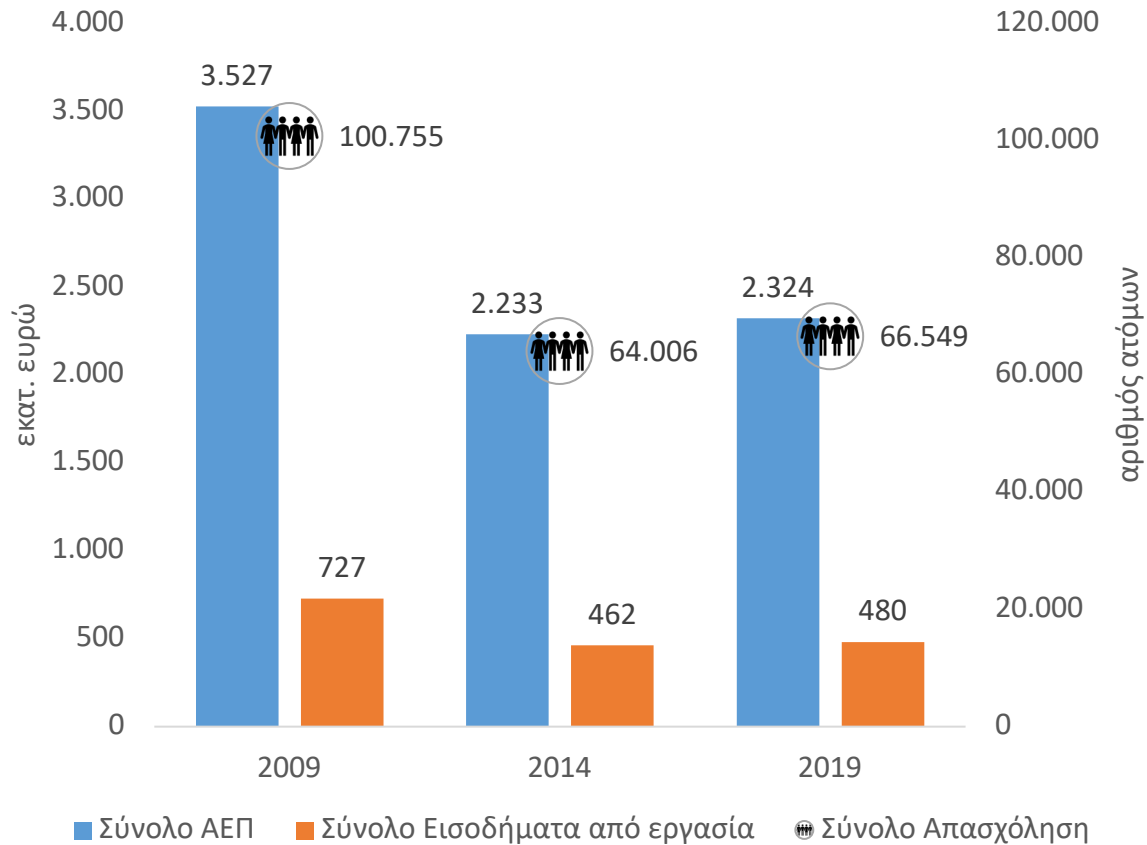
Πτώση κατά 40% του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων παραγωγής και εισαγωγής αλκοολούχων ποτών την περίοδο 2009-2018, μικρή διόρθωση μετά το 2015

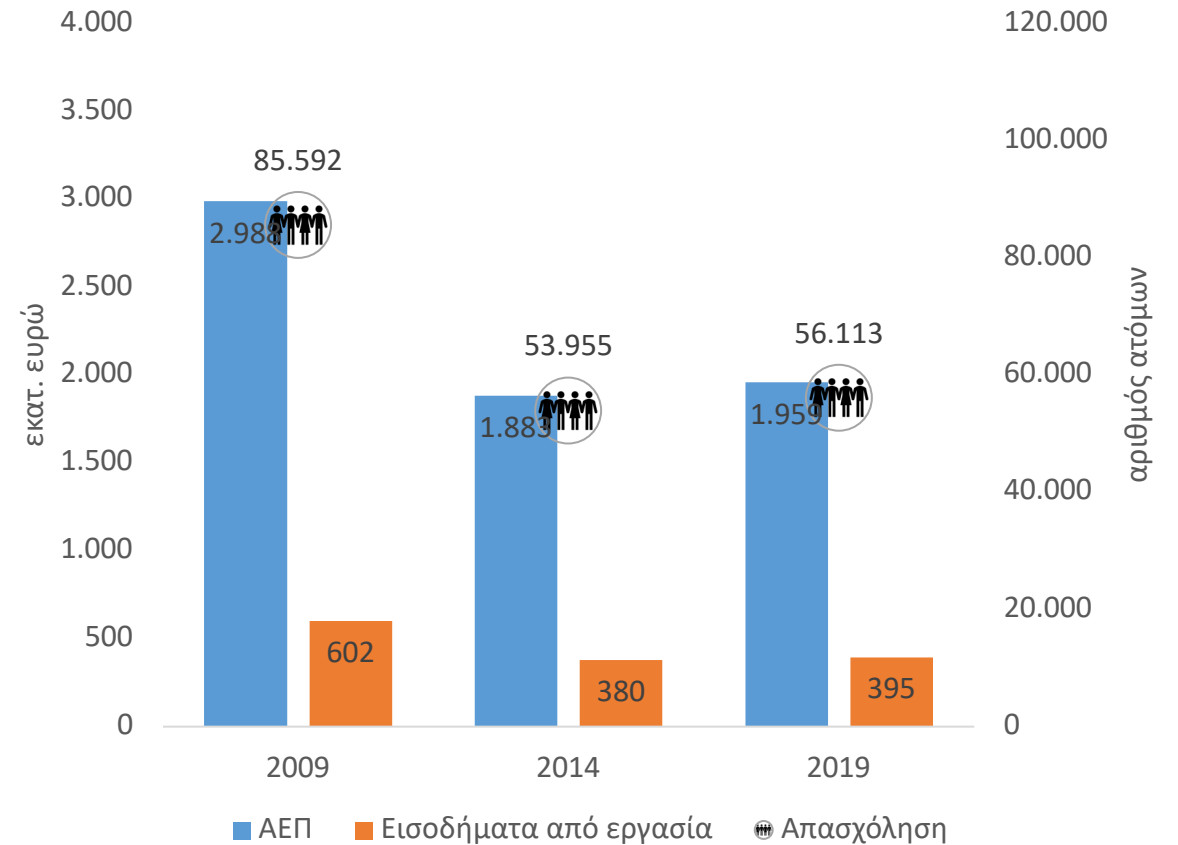
Ανάκαμψη του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων Χονδρικού Εμπορίου μέχρι το 2017, έπειτα από την πτώση 2009-2012, εκ νέου κάμψη το 2018

Παρά τη σχετική βελτίωση των λογιστικών μεγεθών, σημαντικές παραμένουν οι επιπτώσεις της ύφεσης και της αύξησης των φόρων σε εισοδήματα και απασχόληση

Σύνολο

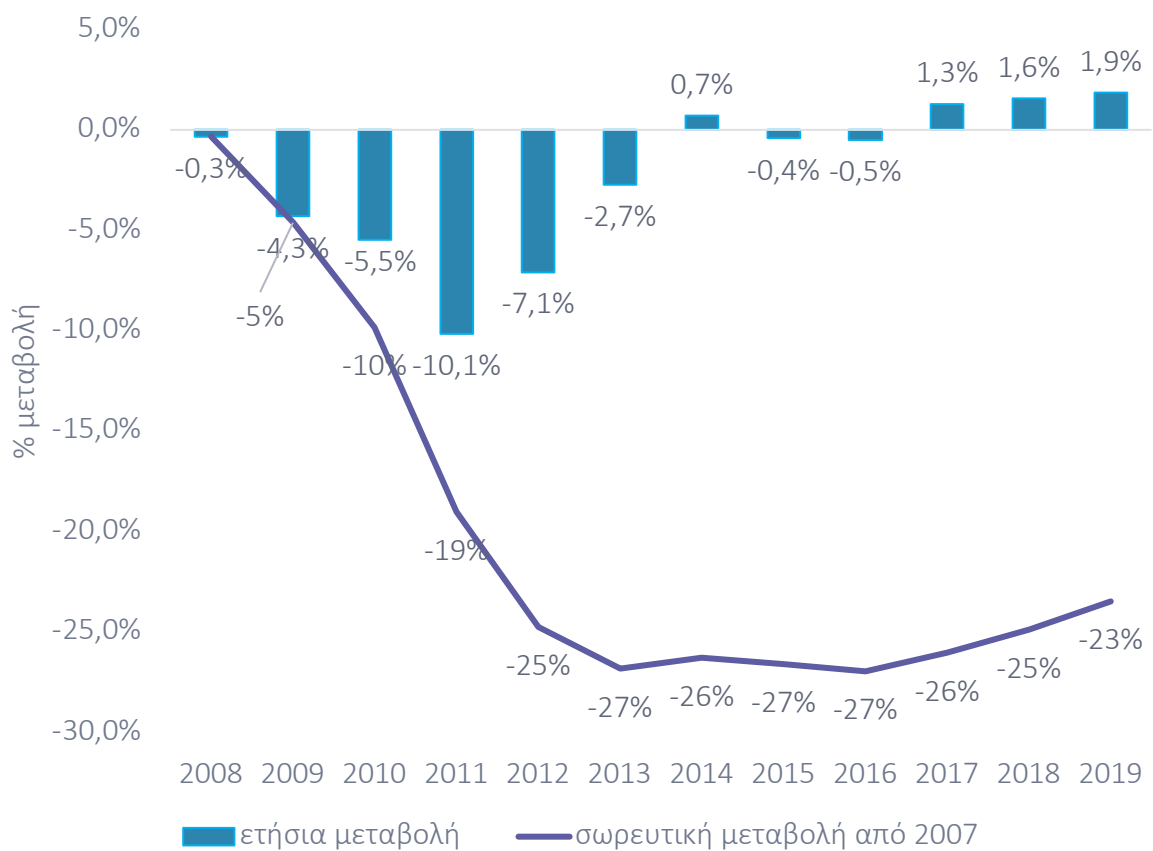
HORECA

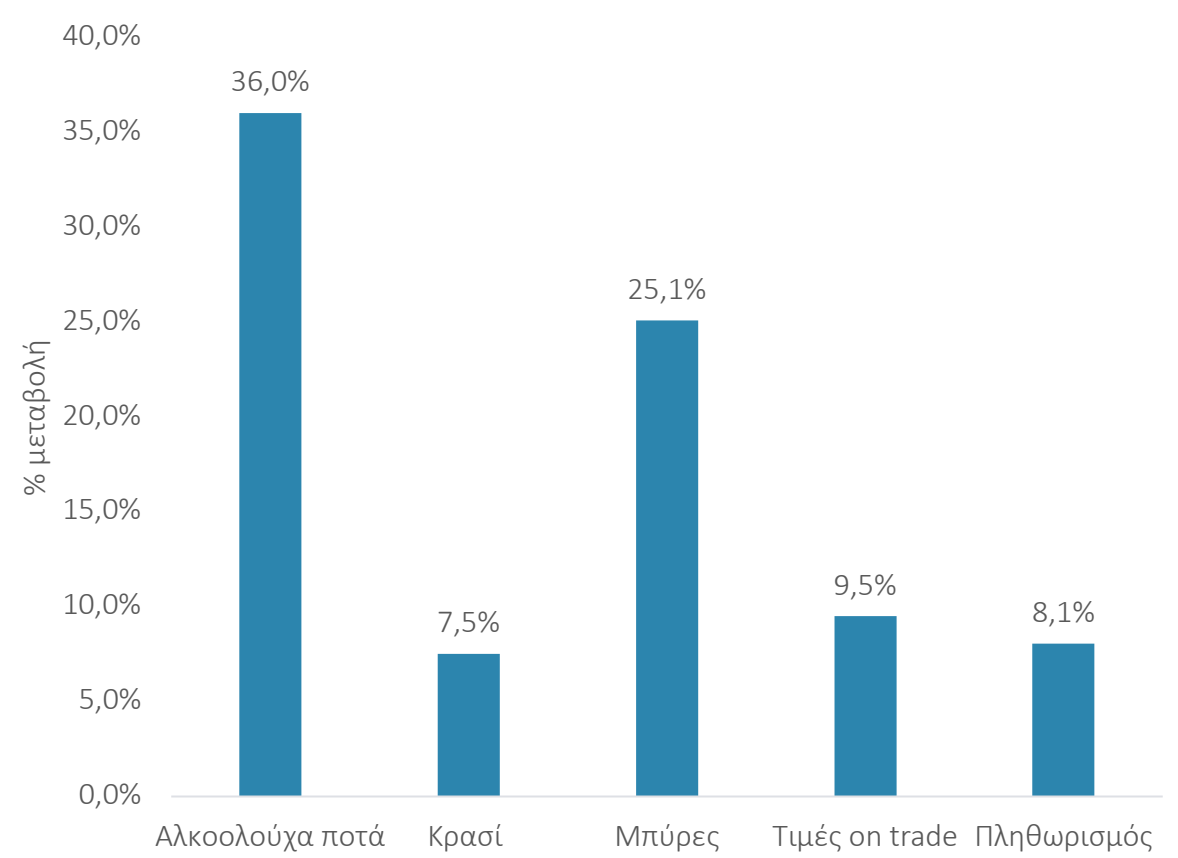
- Σημαντικά μειωμένη η απασχόληση στο ευρύτερο οικοσύστημα του κλάδου αλκοολούχων ποτών, με τις μεγαλύτερες απώλειες να καταγράφονται στο τμήμα της εστίασης (HORECA)
- Απώλεια 1,2 δισεκ. ευρώ στο παραγόμενο ΑΕΠ από την πτώση της αγοράς, σημαντική συρρίκνωση και στα παραγόμενα εισοδήματα, με αντίστοιχη πτώση στους καταβαλλόμενους φόρους

Η σημαντική πτώση του εισοδήματος, αλλά και η αύξηση των τιμών στα αλκοολούχα, λόγω της κλιμάκωσης του ειδικού φόρου (ΕΦΚ) επηρέασαν την κατανάλωση

ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ

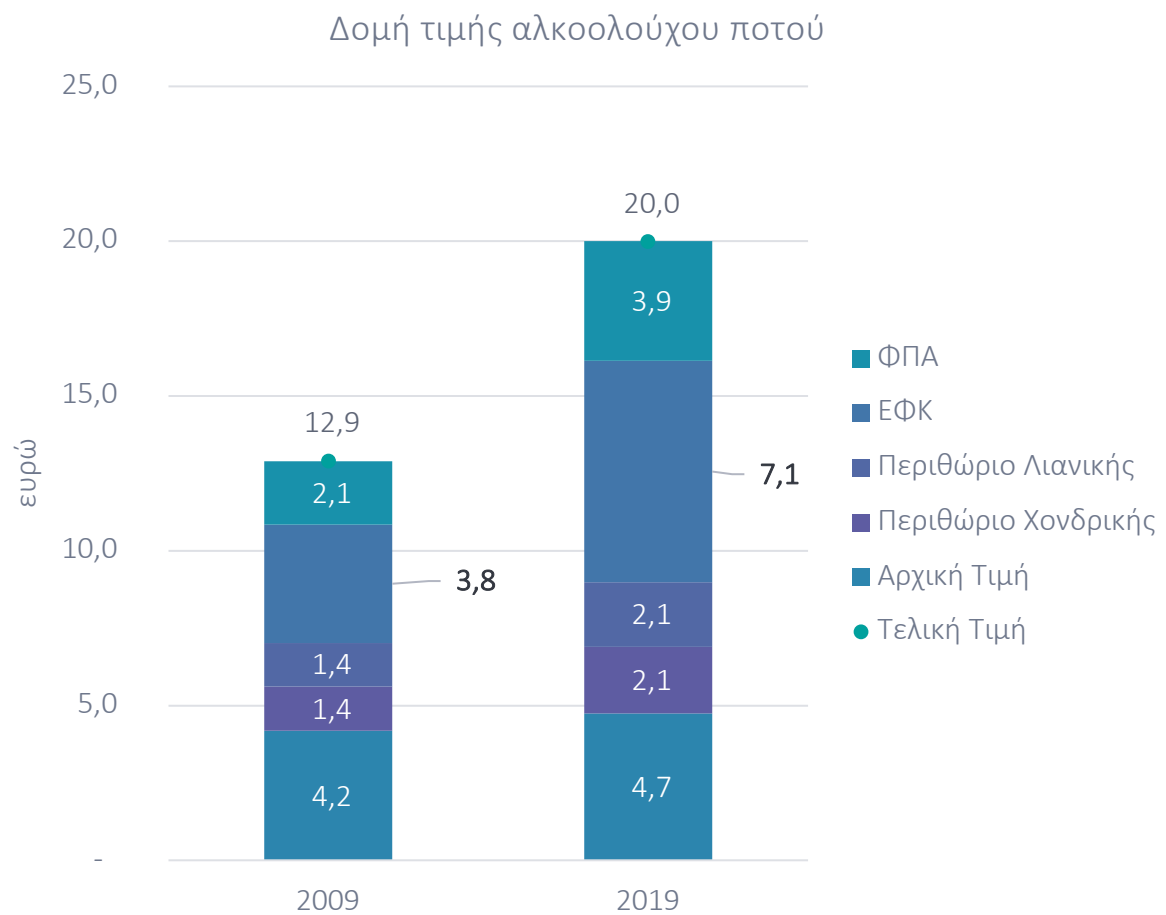
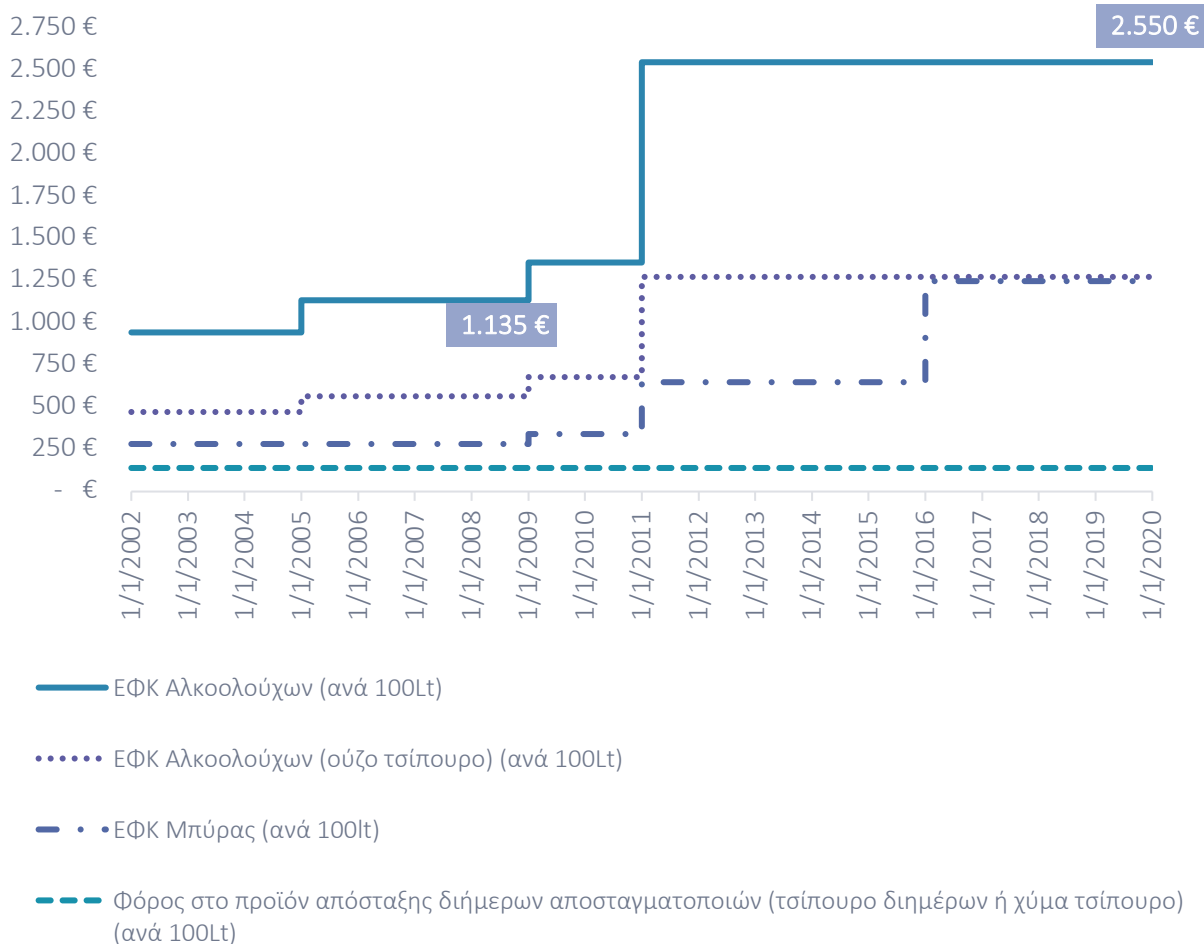
Μεταβολή Δείκτη Τιμών 2009-2019

- Απώλεια του ¼ του εισοδήματος στην ελληνική οικονομία
- 4πλάσια αύξηση των τιμών αλκοολούχων έναντι του γενικού πληθωρισμού

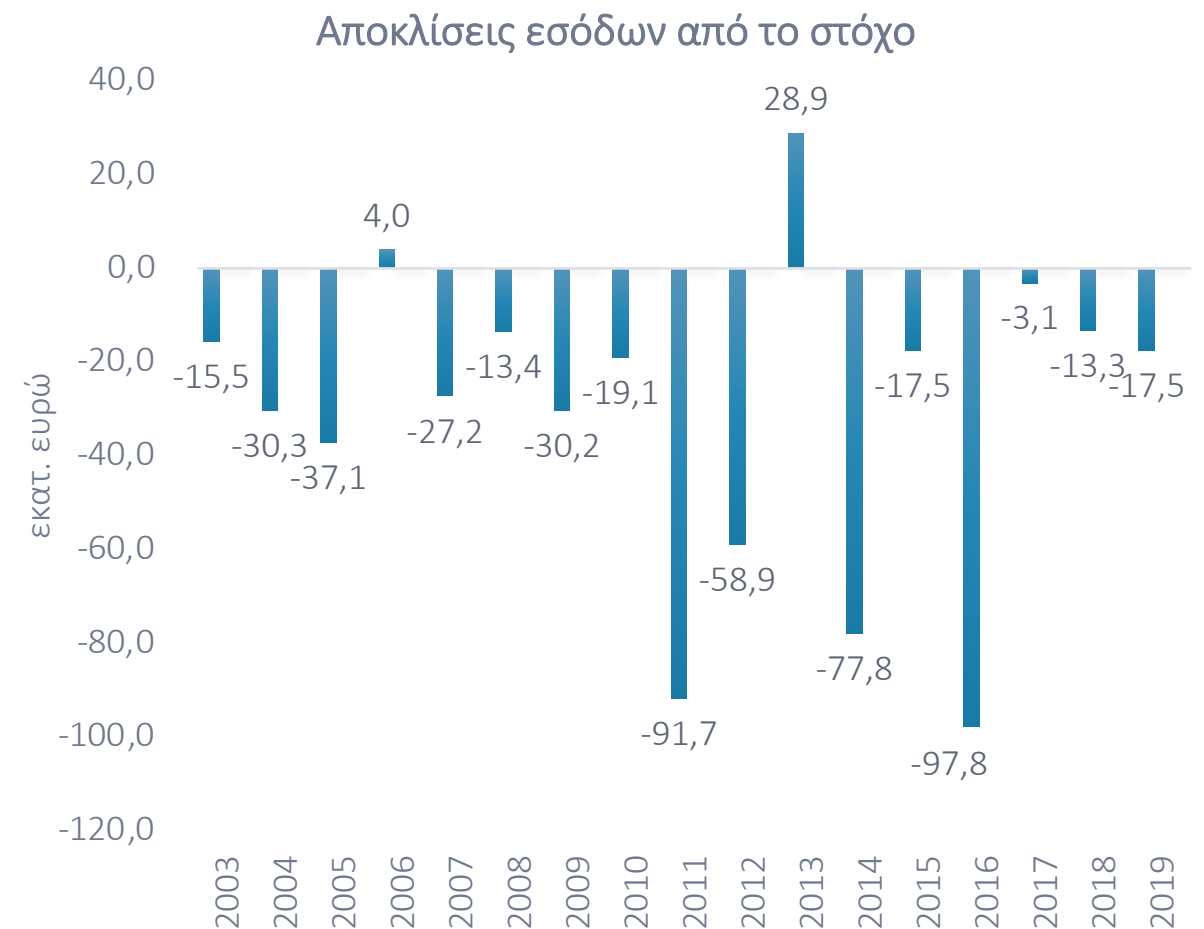
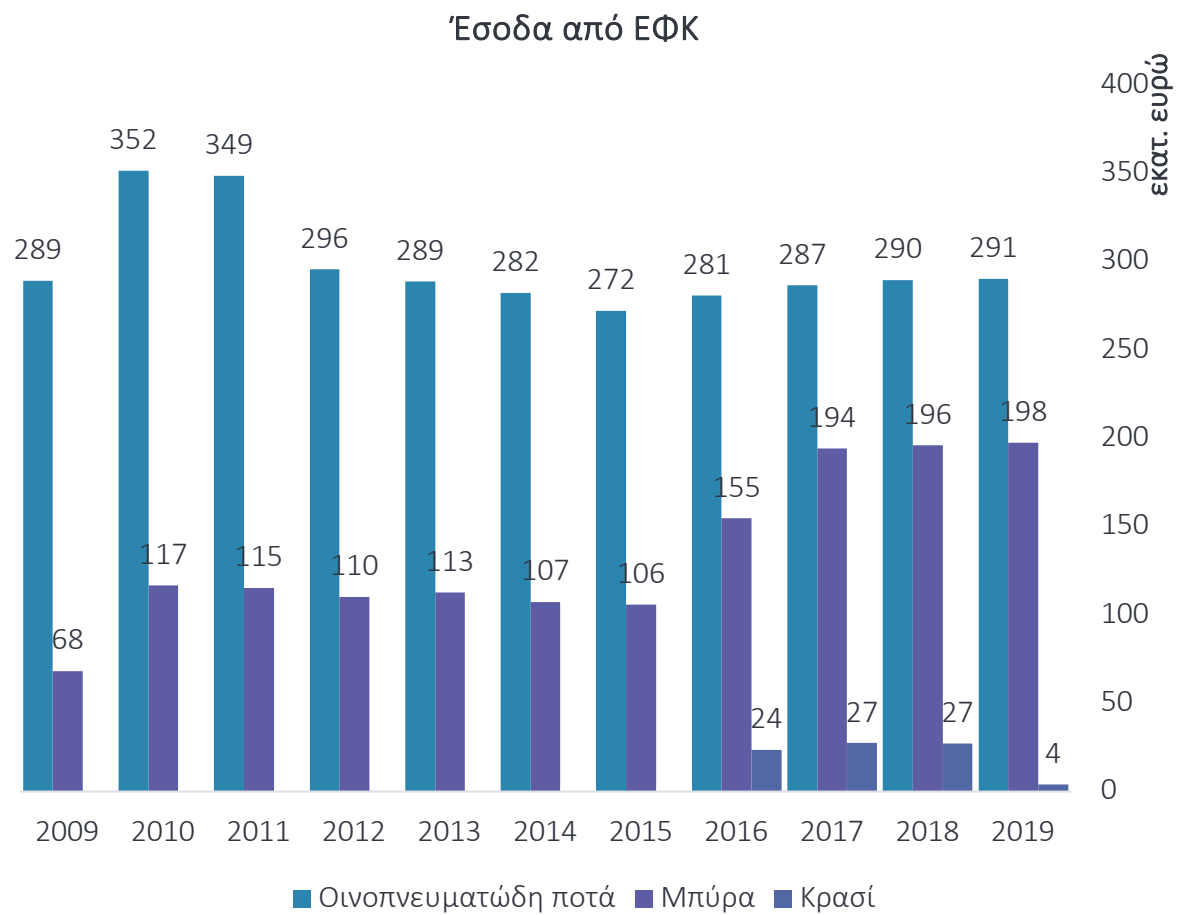
Πηγή: Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ.

Ο ΕΦΚ στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά €1.416 (+125%) μεταξύ 2009-2010, σε απόσταση από τις υπόλοιπες κατηγορίες οινοπνευματωδών

- 3^{ος} υψηλότερος ΕΦΚ στην Ευρώπη και υψηλότερος εντός της ΕΕ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης
- Ο ΕΦΚ αντιστοιχεί πάνω από το 1/3 της τελικής τιμής των αλκοολούχων ποτών, ενώ συνδυαστικά με το ΦΠΑ οι φόροι αποτελούν πάνω από το 50% της τελικής τιμής των ποτών

Τα έσοδα από τον ΕΦΚ στα αλκοολούχα έχουν σταθεροποιηθεί κοντά στα €290 εκατ. μετά την αύξηση της διείσδυσης 2010-2011. Σημαντική αύξηση στα έσοδα από τον ΕΦΚ μπίρας

Αντίστοιχη και η συμβολή των εσόδων από ΦΠΑ στην αιθυλική αλκοόλη, περίπου €250 εκατ.

Επιπτώσεις covid-19 στον κλάδο αλκοολούχων ποτών

Μεταβολή ΑΕΠ

(κατ' οίκον κατανάλωση-
supermarket, κάβες, κ.ά.)

Μείωση διαθέσιμου εισοδήματος
Αύξηση ανεργίας

Κλείσιμο καταστημάτων (επιτόπια αγορά - HORECA)

Λειτουργία καταστημάτων εστίασης
(καθεστώς επαναλειτουργίας τους, χώροι,
περιορισμοί, κ.ά.)

Μεταβολή Τουριστικών ροών

Κλείσιμο ξενοδοχείων και καθεστώς
επαναλειτουργίας τους

Μεταβολή εισοδημάτων αλλοδαπών

Διαδικασίες ταξιδιών για τους
αλλοδαπούς*

Διαδικασίες υποδοχής τουριστών εκ
μέρους των ελληνικών αρχών**

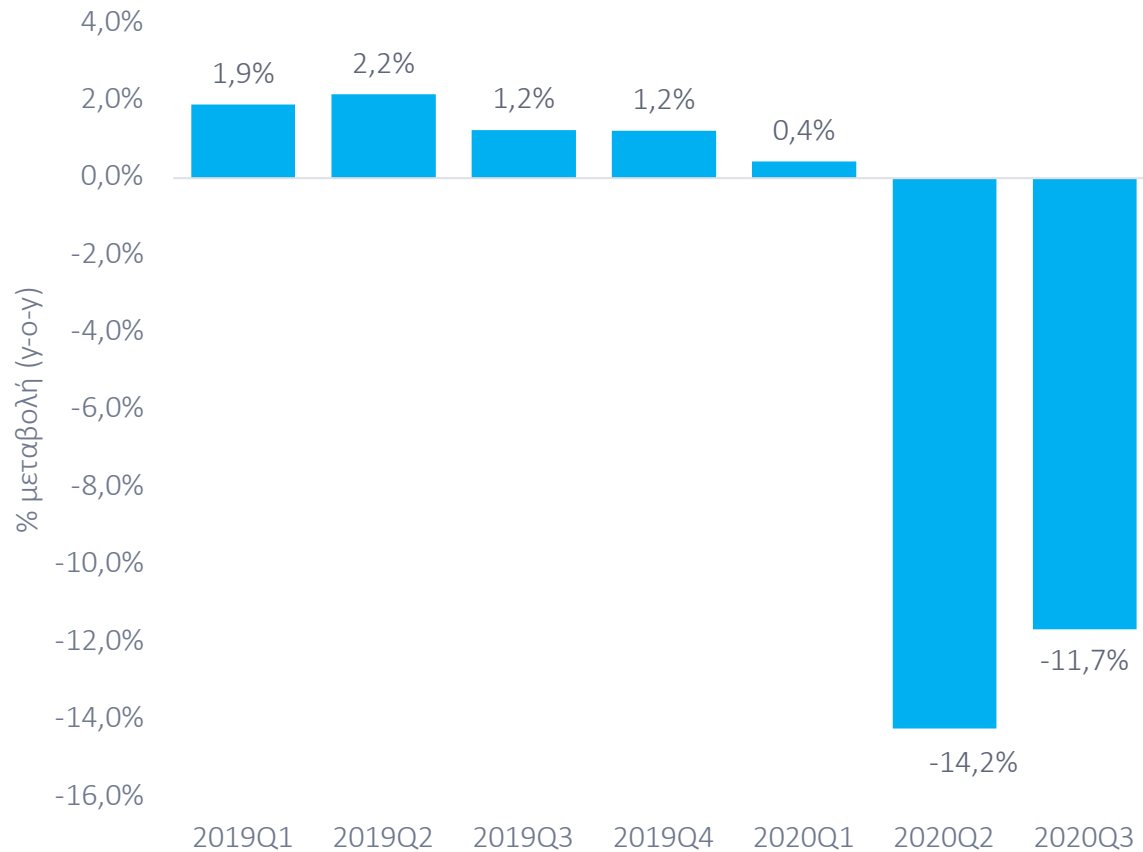
Συνολικό
αποτέλεσμα η
πτώση των
πωλήσεων για το
2020

*κανονισμοί Κρατών για τους υπηκόους τους, π.χ. ελευθερία ταξιδιών, ημέρες αναγκαστικής καραντίνας μετά το ταξίδι, κ.ά.

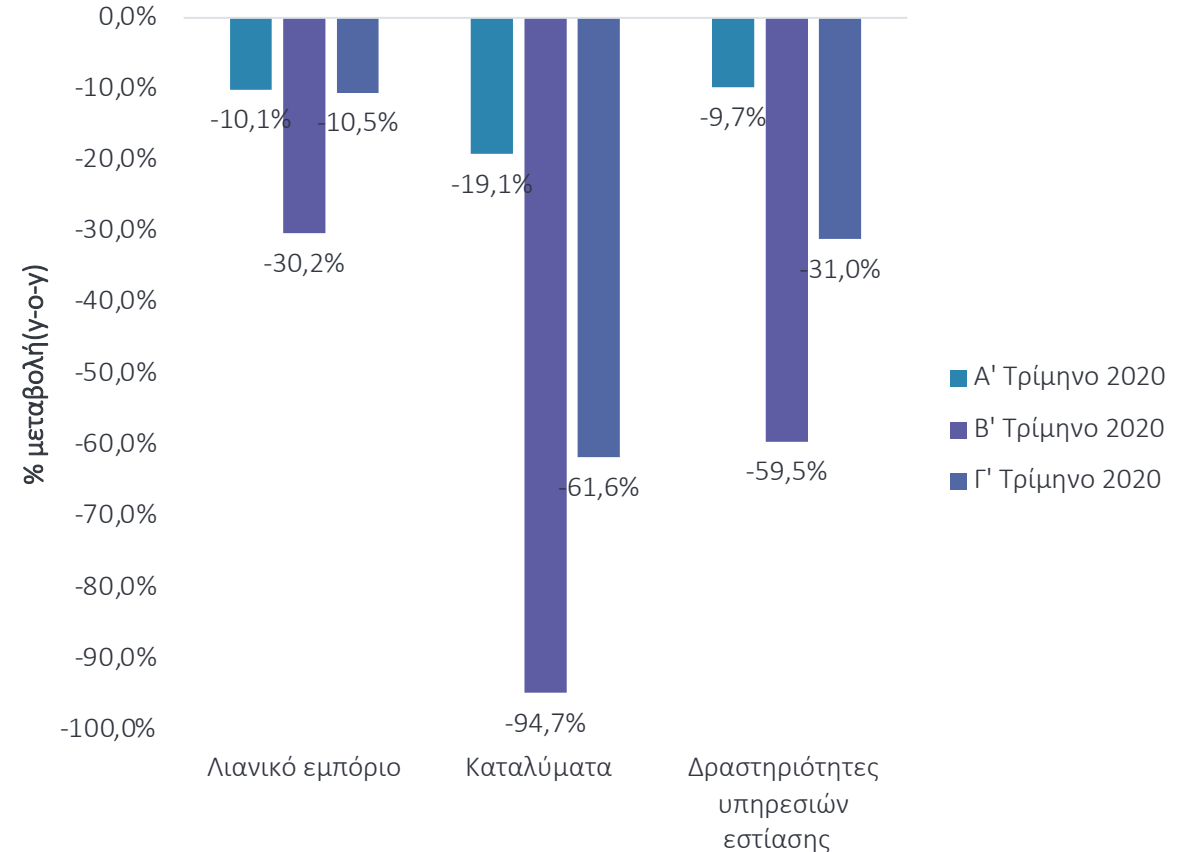
**ελευθερία εισόδου τουριστών, ημέρες αναγκαστικών ημερών καραντίνας κατά την άφιξή τους, κ.ά.

Υποχώρηση του ΑΕΠ κατά -14,2% στο 2^ο τρίμηνο (-11,7% στο 3^ο τρίμηνο)

ΑΕΠ

Κύκλος Εργασιών (% μεταβολή)

Ο κύκλος εργασιών σε δραστηριότητες που σχετίζονται με την κατανάλωση αλκοολούχων ποτών έχει ήδη καταγράψει σημαντική μείωση

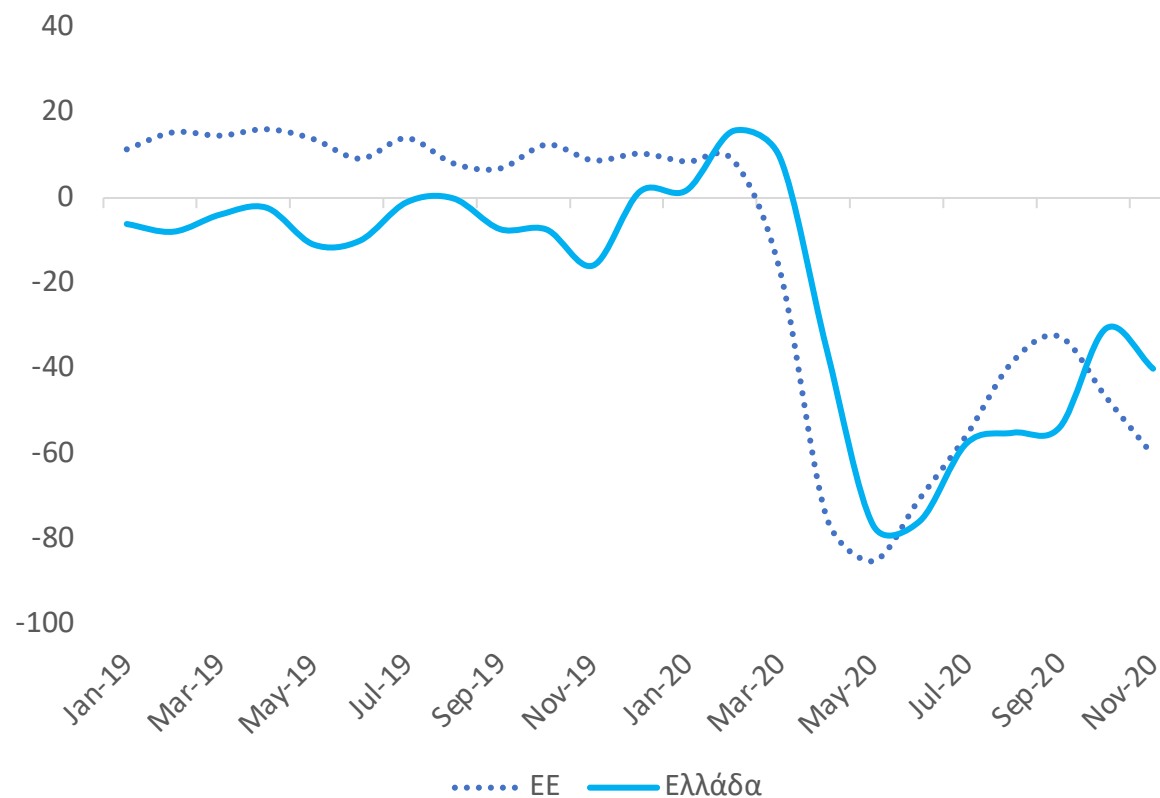
Η τουριστική κίνηση περιορίστηκε δραματικά

Στο εννεάμηνο του 2020, οι ταξιδιωτικές ροές ήταν κατά 12 εκ. μειωμένες σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019

Τουριστική κίνηση (Ιανουάριος – Σεπτέμβριος)

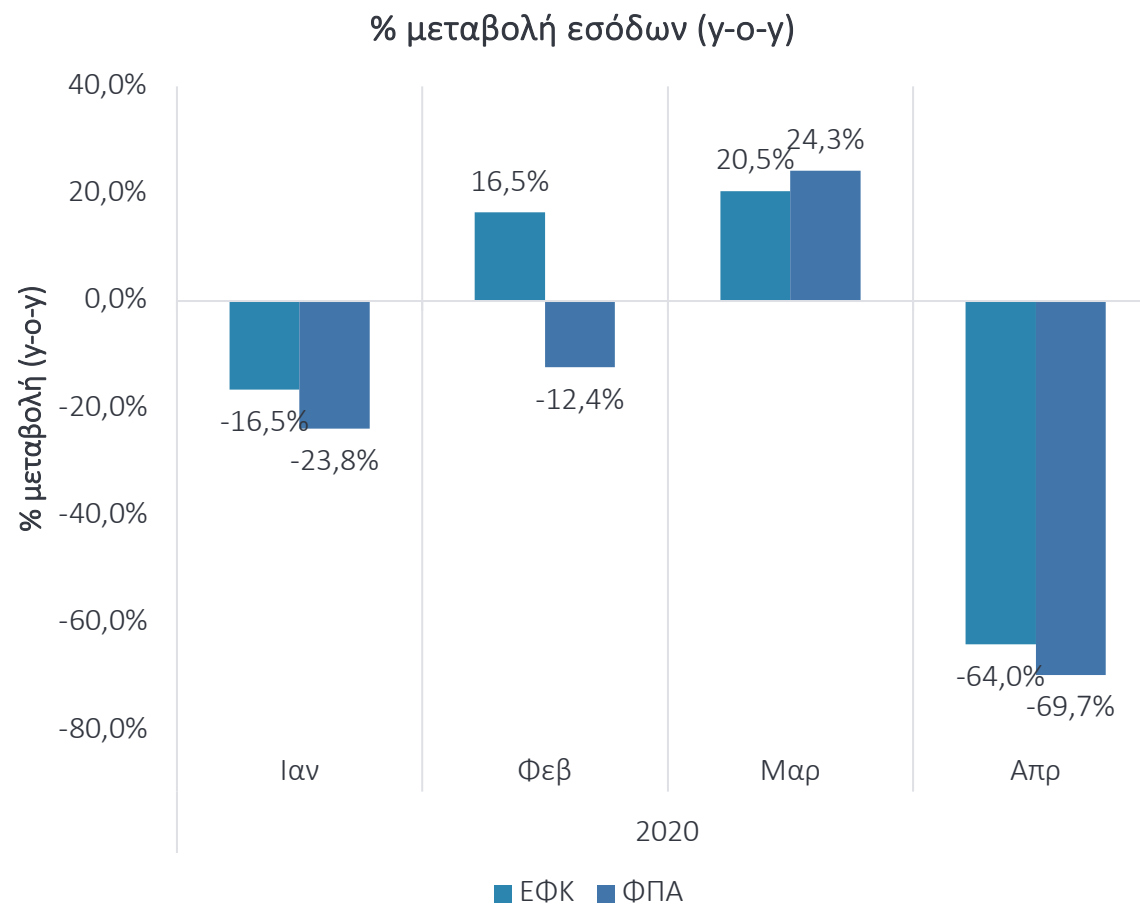
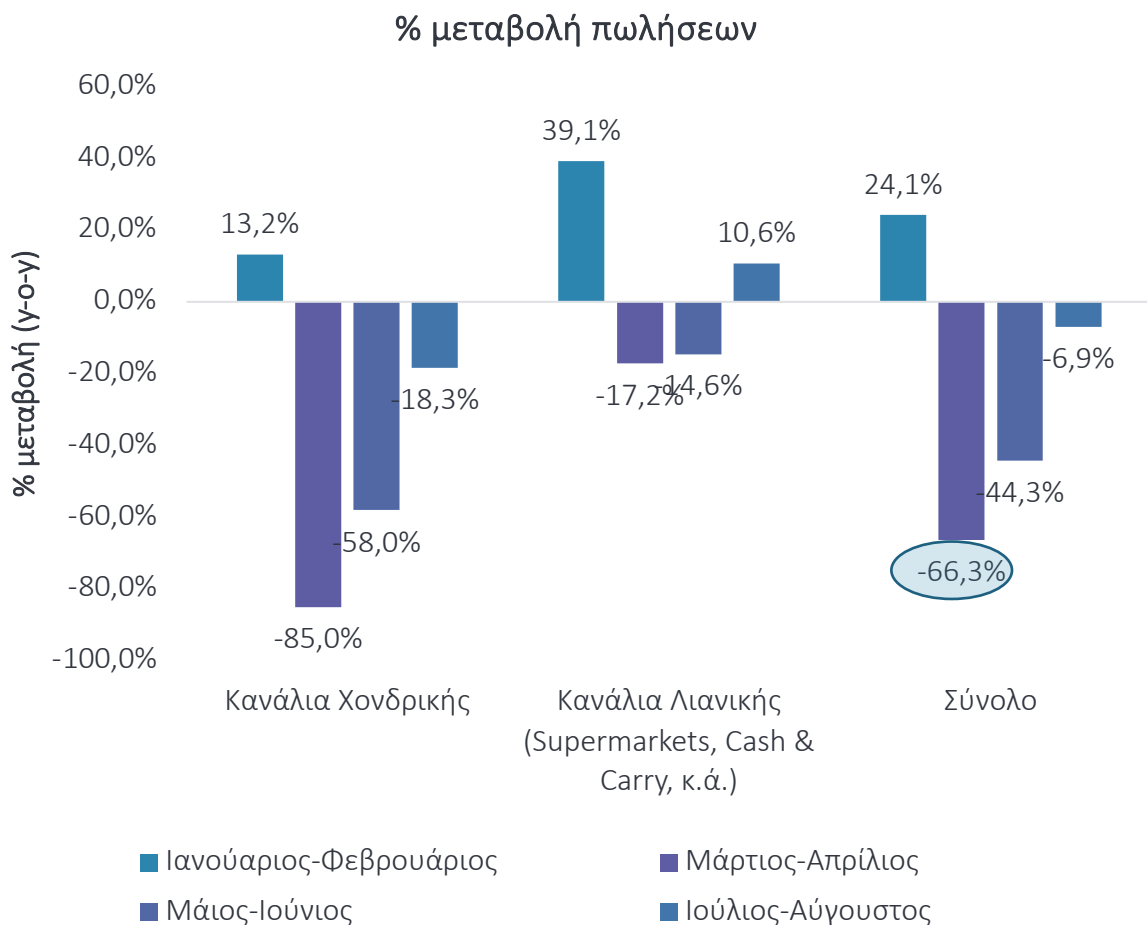
- -74,6% οι ταξιδιώτες (2020 vs 2019)
- -78,2% οι τουριστικές εισπράξεις (2020 vs 2019)

Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στον κλάδο των Ξενοδοχείων

- Η κατανάλωση αλκοολούχων από τουρίστες αντιστοιχεί στο 7,5% της συνολικής κατανάλωσης αλκοολούχων στην Ελλάδα

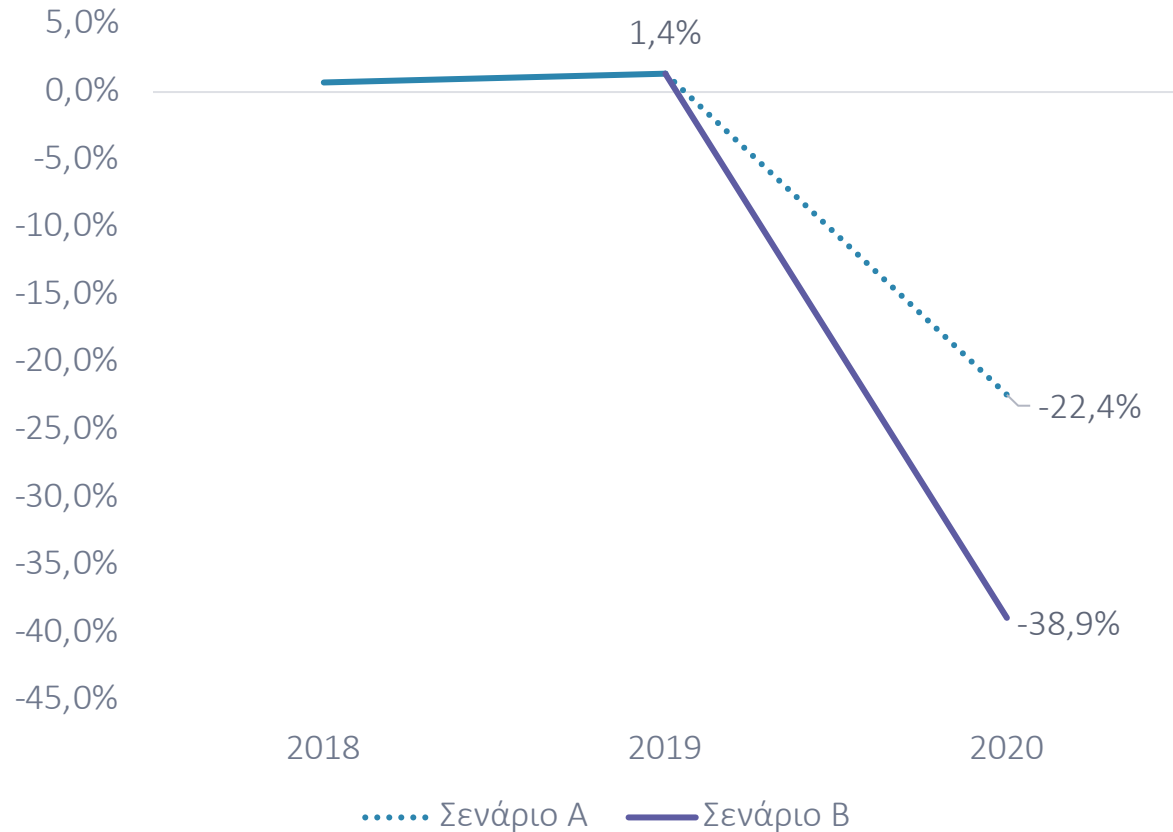
Η αγορά αλκοολούχων συρρικνώθηκε στη διάρκεια της πανδημίας, καθώς η επιτόπια κατανάλωση είχε ουσιαστικά απαγορευτεί, ενώ η μείωση των εισοδημάτων περιόρισε συνολικά την κατανάλωση αλκοολούχων κατά 24% στο πρώτο 8μηνο (-32% μετά τον Μάρτιο)

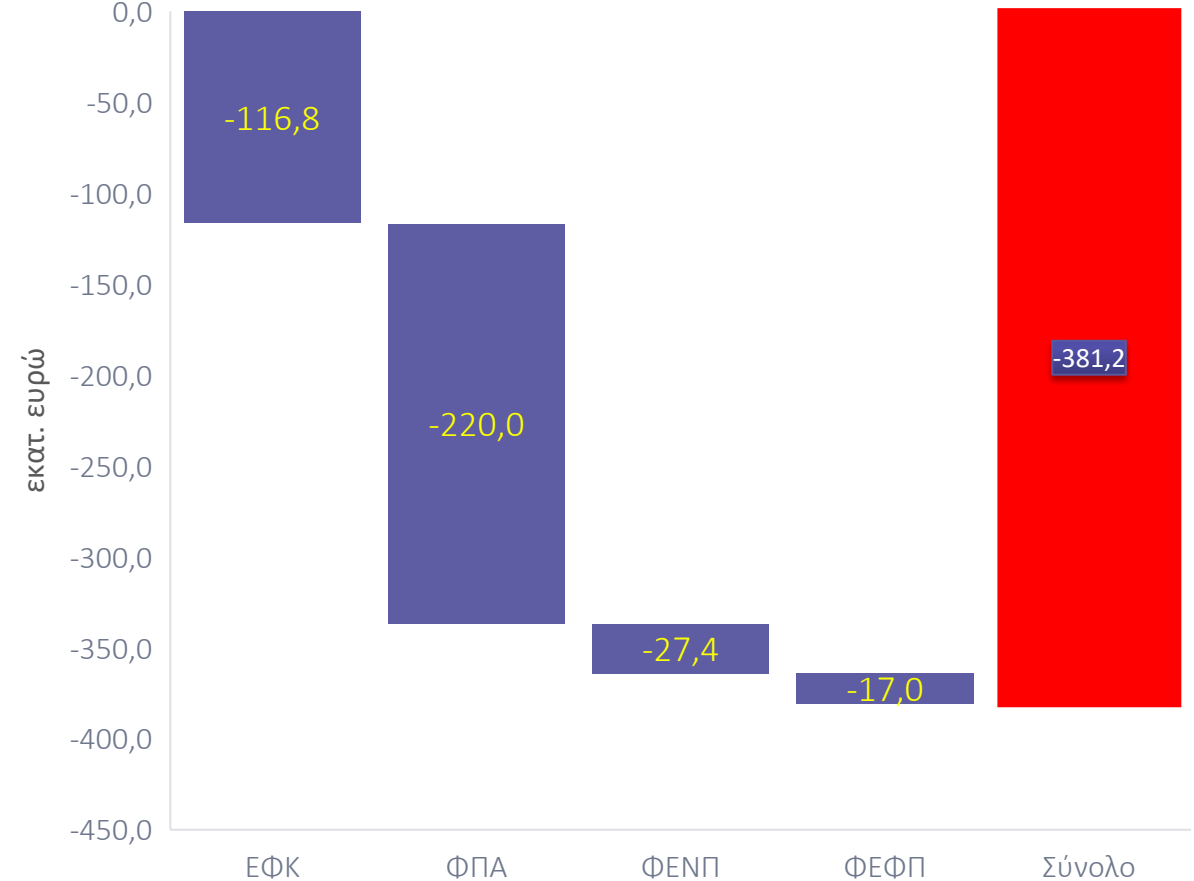
Τα έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ αλκοολούχων μειώθηκαν κατά 65%-70% περίπου τον Απρίλιο

Η πτώση των πωλήσεων στο δυσμενές και πιο πιθανό σενάριο εκτιμάται στο -40% περίπου

% μεταβολή πωλήσεων αλκοολούχων ποτών

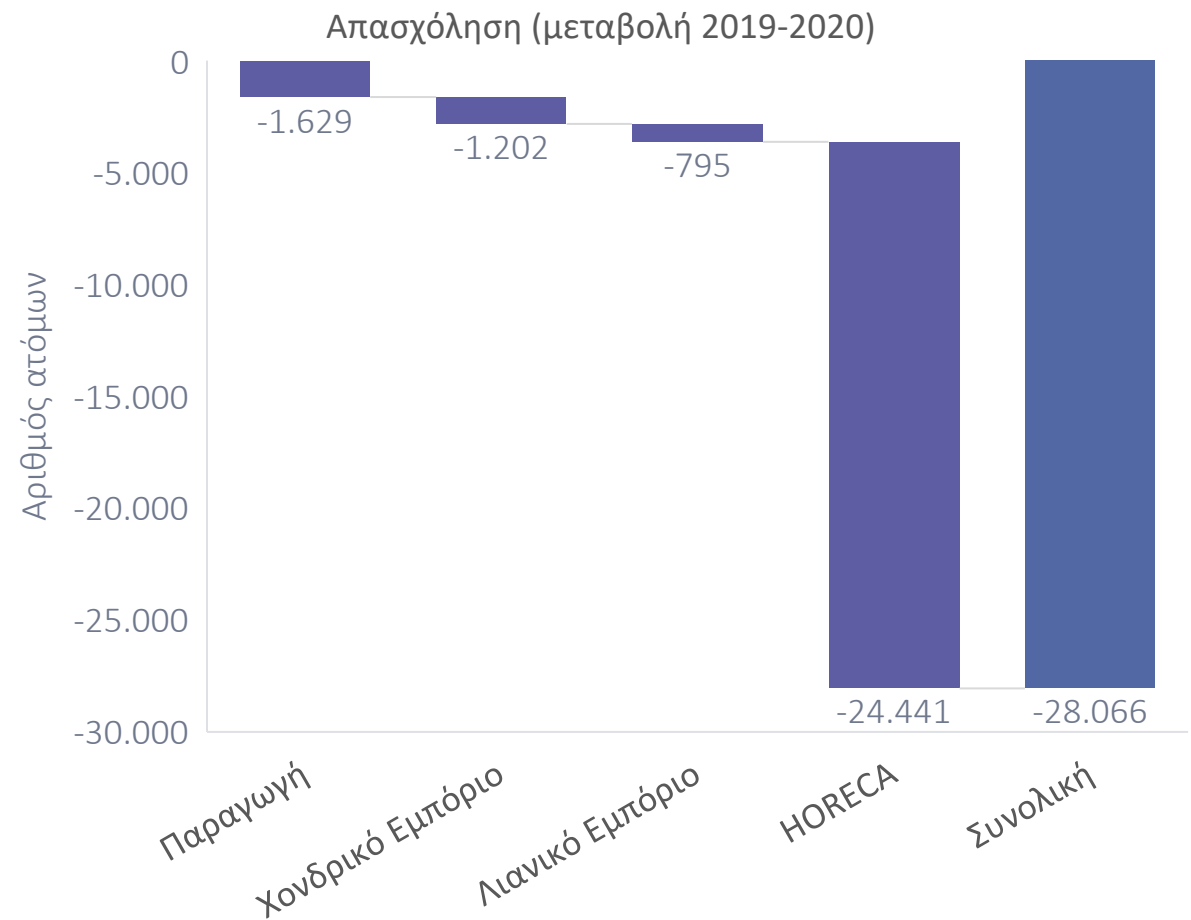
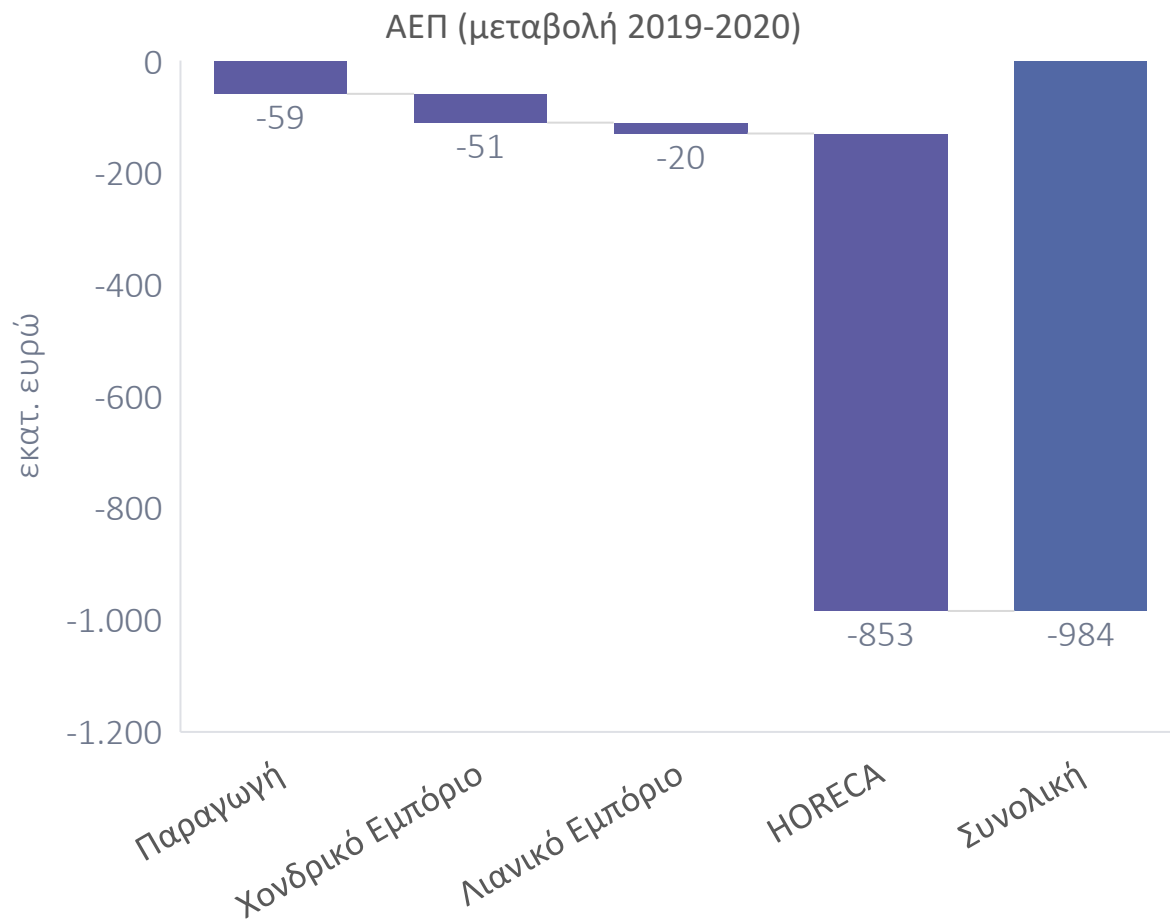

Φορολογικά έσοδα (μεταβολή 2019-2020) – Εκτίμηση (Σενάριο Β)

- Οι απώλειες εσόδων για το 2020, εφόσον επιβεβαιωθεί ένα «δυσμενές» σενάριο θα προσεγγίσουν τα 380 εκ. ευρώ

Οι επιπτώσεις της πανδημίας στον κλάδο αλκοολούχων και στην οικονομία

- Εκτός από τη μείωση των φορολογικών εσόδων, εκτιμάται ότι το ΑΕΠ της ευρύτερης αλυσίδας αξίας του κλάδου θα συρρικνωθεί κατά €1 δισεκ., ενώ οι θέσεις εργασίας θα μειωθούν κατά 28 χιλ. περίπου
- Οι περισσότερες απώλειες αναμένονται στο κανάλι HORECA

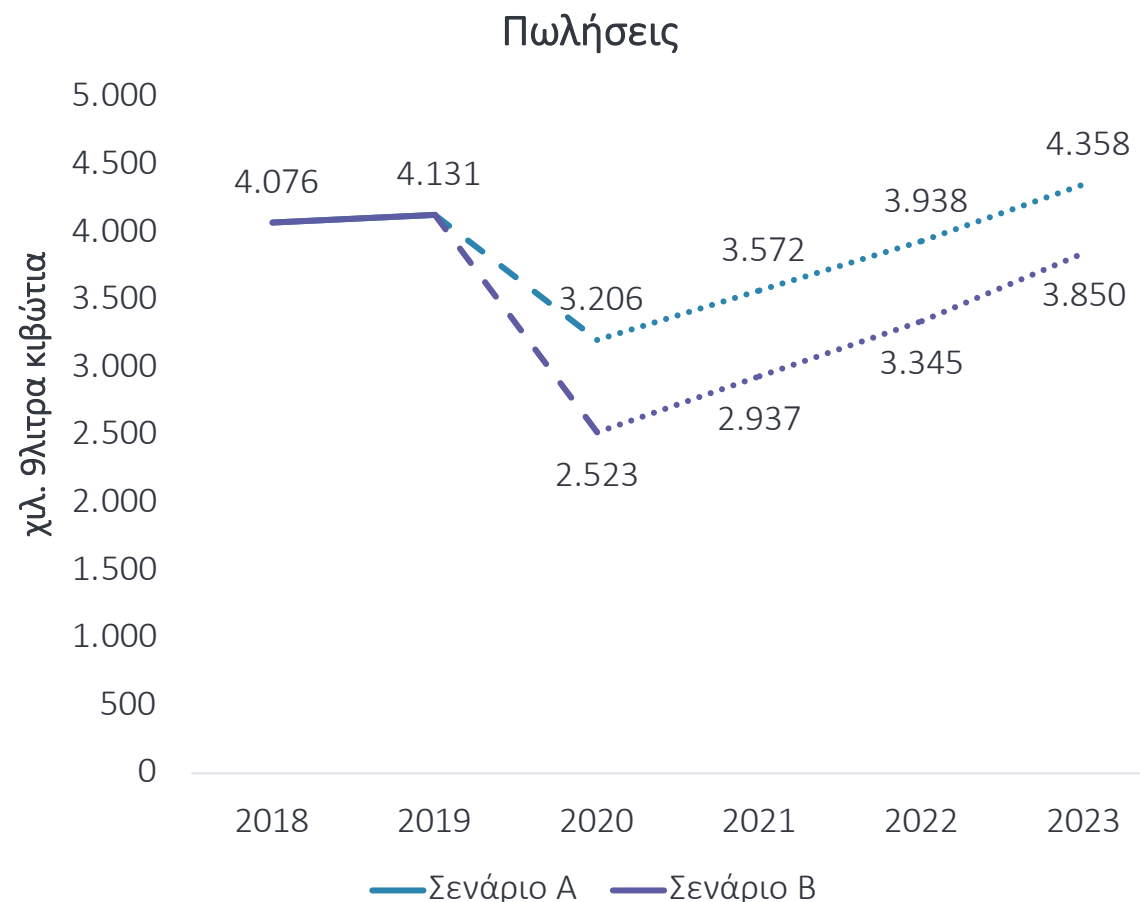
Εκτιμήσεις για την περίοδο 2020-2023

Παράγοντες που επηρεάζουν και θα επηρεάσουν την κατανάλωση:

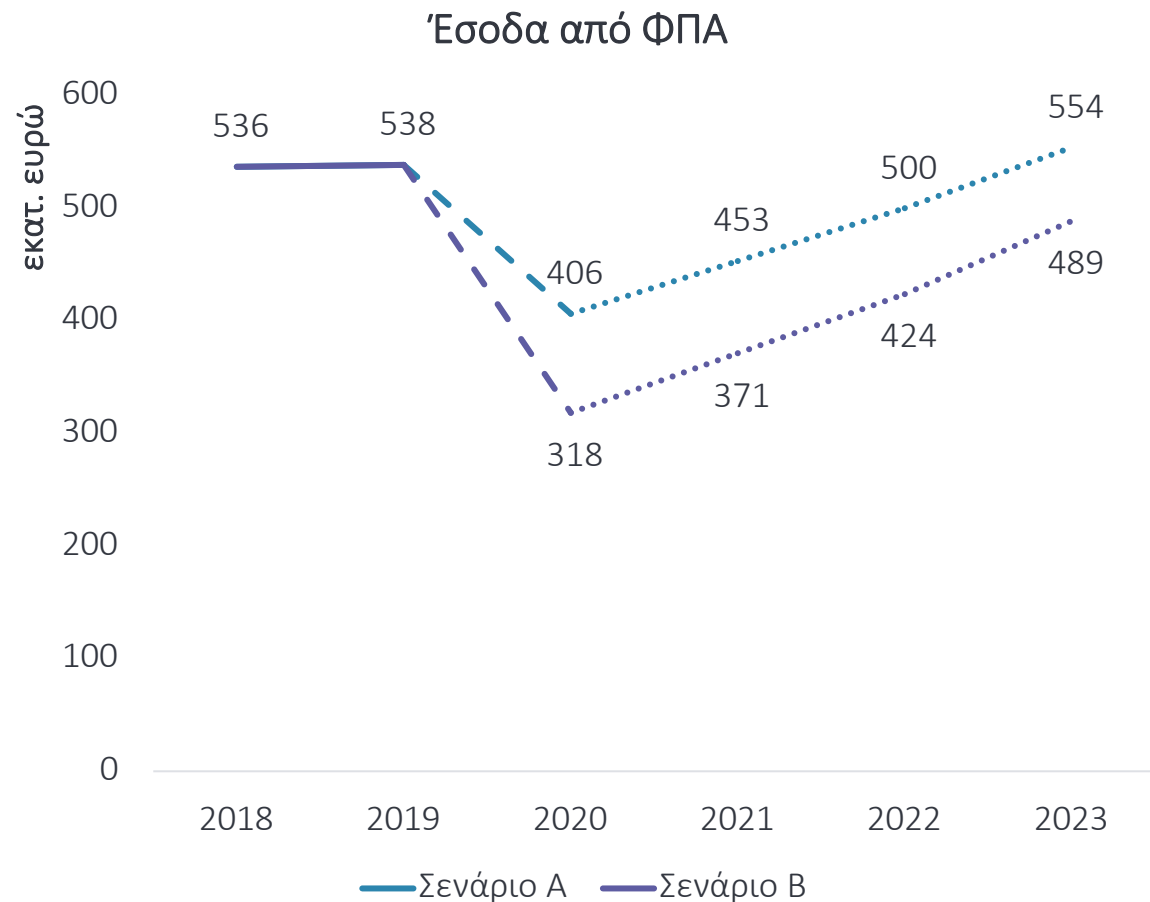
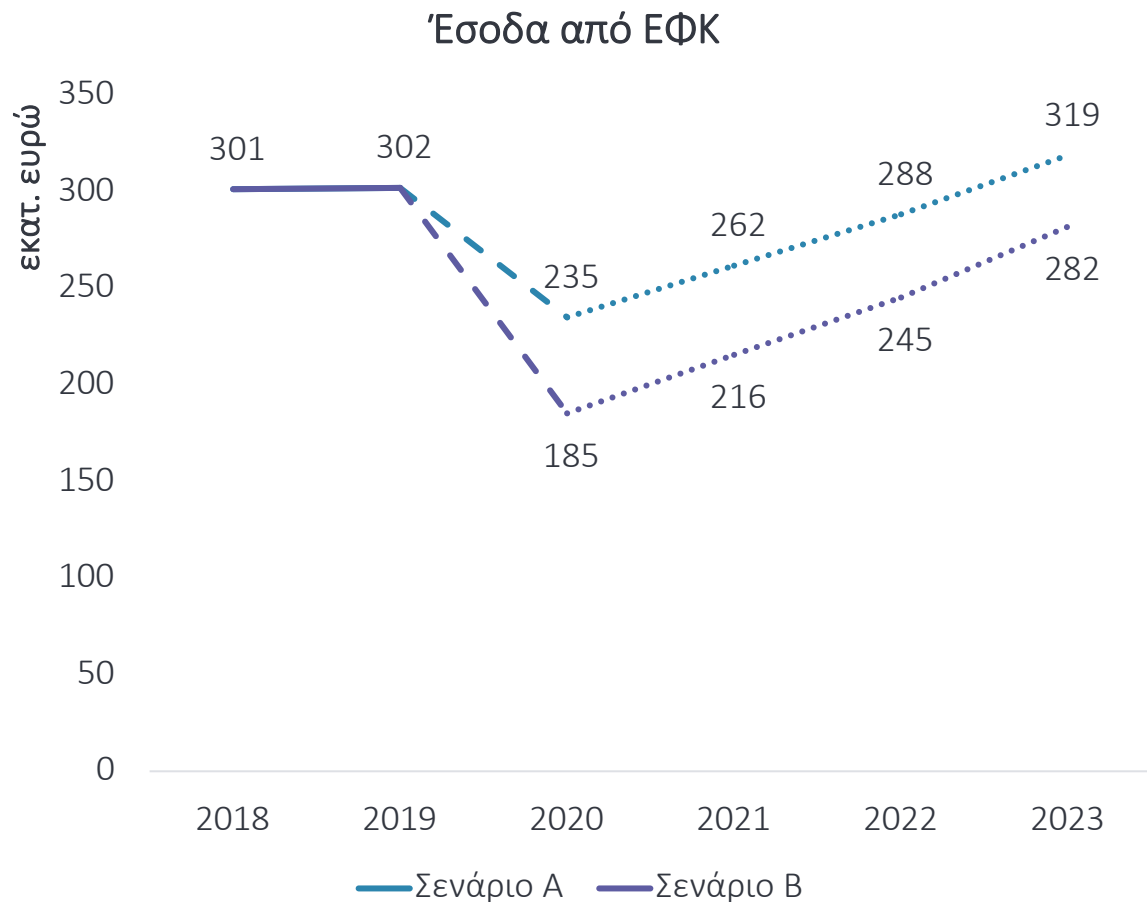
- ΑΕΠ
- Λειτουργία καταστημάτων
- Τουριστικές ροές

	2020	2021	2022	2023
ΑΕΠ (Σενάριο Α)	-7,5%	5,6%	2,0%	2,0%
ΑΕΠ (Σενάριο Β)	-10,0%	8,1%	2,0%	2,0%
Καταστήματα (Σενάριο Α)	-30%	+15%	+15%	+15%
Καταστήματα (Σενάριο Β)	-60%	+25%	+25%	+25%
Τουριστικές ροές (Σενάριο Α)	-50,0%	20,0%	25,0%	25,0%
Τουριστικές ροές (Σενάριο Β)	-75,0%	25,0%	32,5%	32,5%

- Μάλλον επιβεβαιώνεται το δυσμενές σενάριο (Σενάριο Β), με αποτέλεσμα οι πωλήσεις αλκοολούχων να μην καταφέρουν να επιστρέψουν στα επίπεδα του 2019 μέχρι το 2023

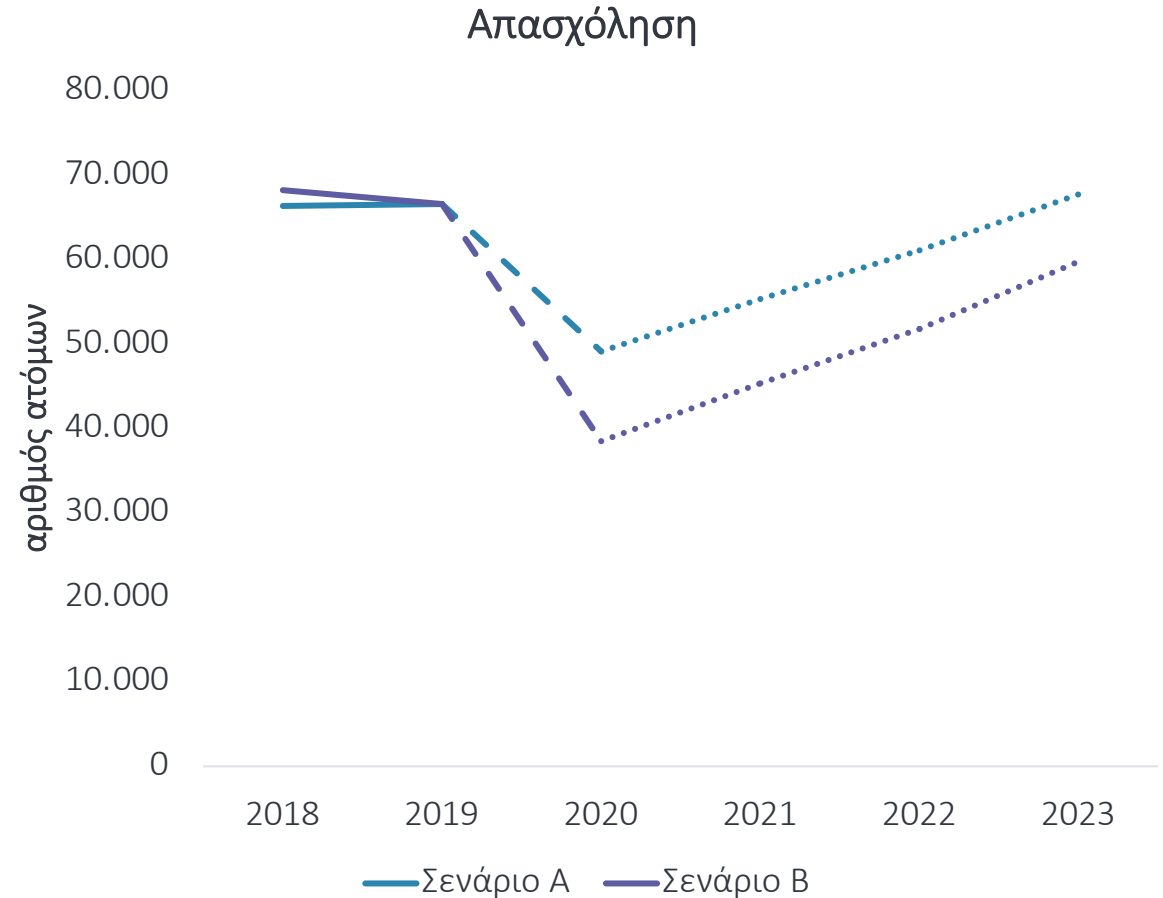
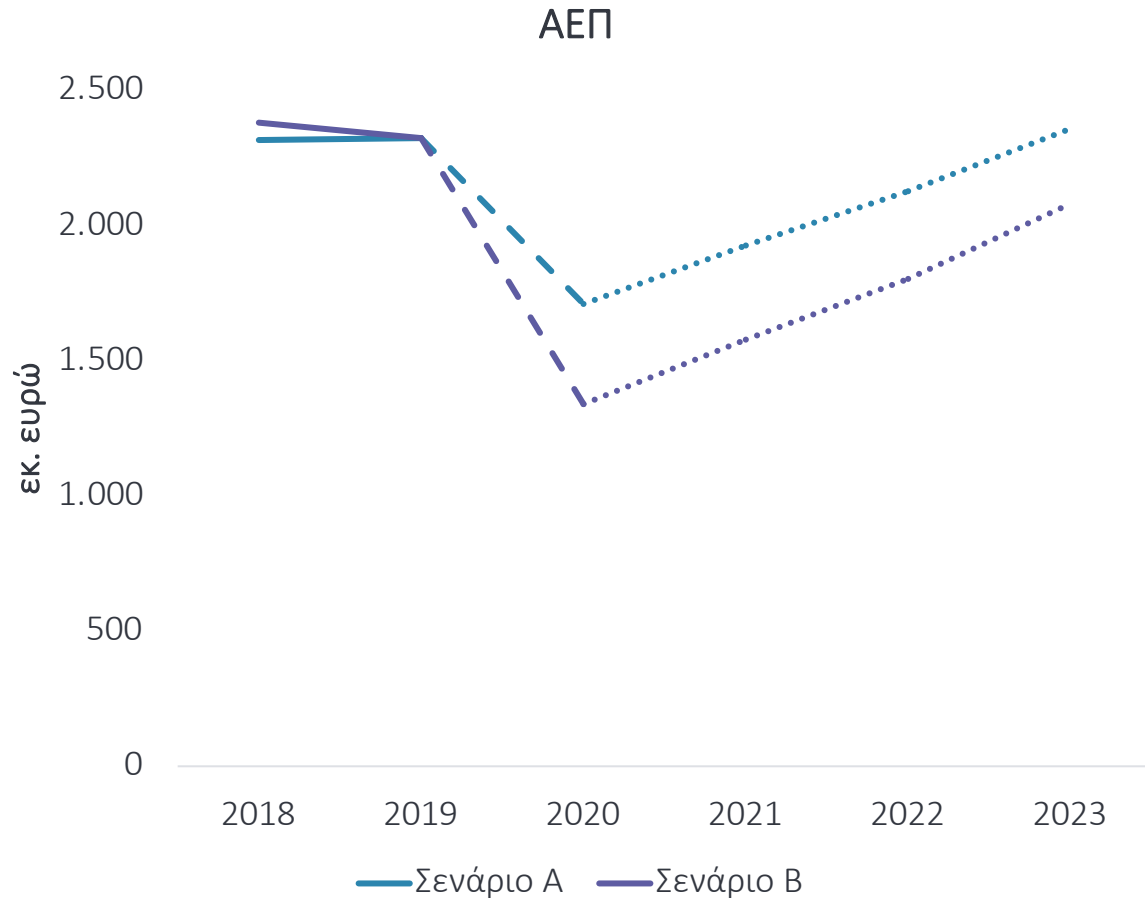

Η μείωση της κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών θα περιορίσει αντίστοιχα και τα φορολογικά έσοδα μέχρι το 2023

- Τα έσοδα από ΕΦΚ αναμένεται να παραμείνουν κάτω από τα επίπεδα του 2019, όπως και τα έσοδα από ΦΠΑ, ενώ μόνο σε περίπτωση ενός αισιόδοξου σεναρίου γρήγορης ανάκαμψης αναμένεται επαναφορά των εσόδων

Αντίστοιχα, η συρρίκνωση της αγοράς θα έχει επιπτώσεις στο ΑΕΠ, όσο και στην απασχόληση που δημιουργεί η ευρύτερη αλυσίδα αξίας των αλκοολούχων

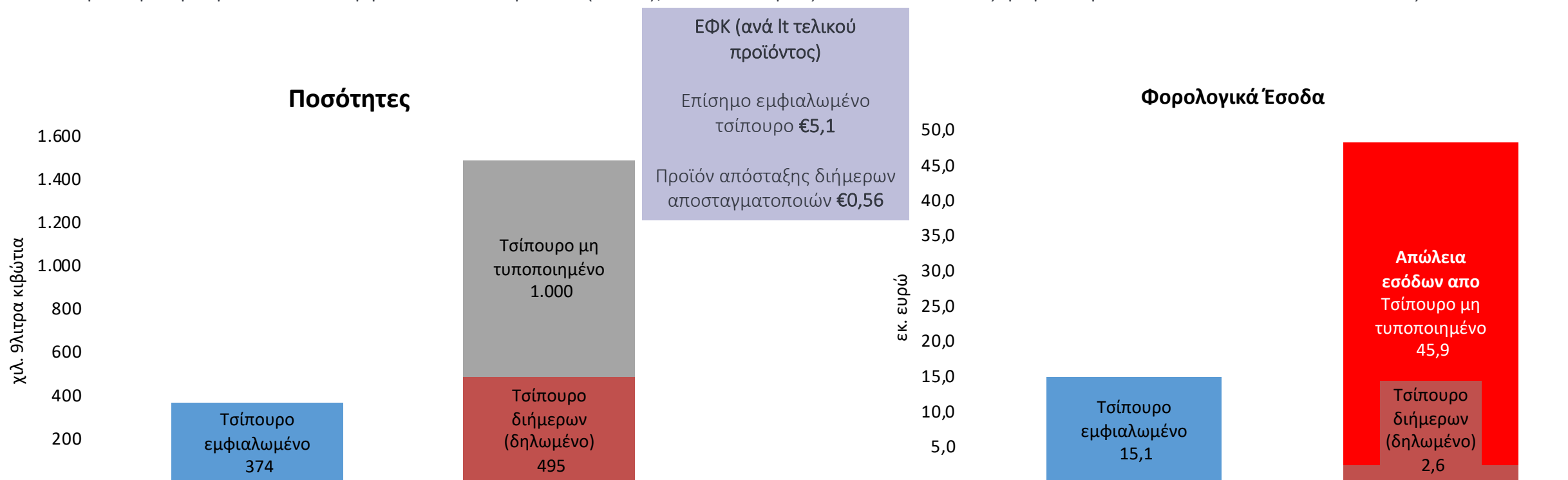
Ακόμα και μετά την αναμενόμενη ανάκαμψη που εκτιμάται ότι θα έχει η ελληνική οικονομία, το 2023 το ΑΕΠ από την ευρύτερη αλυσίδα του κλάδου θα υπολείπεται κατά €240 εκατ. σε σύγκριση με το 2019 (σενάριο B), ενώ η απασχόληση θα είναι χαμηλότερη κατά 6,8 χιλ. θέσεις εργασίας

Η πολύ υψηλή φορολογία δημιουργεί ευνοϊκό περιβάλλον για φοροδιαφυγή και παράνομο εμπόριο

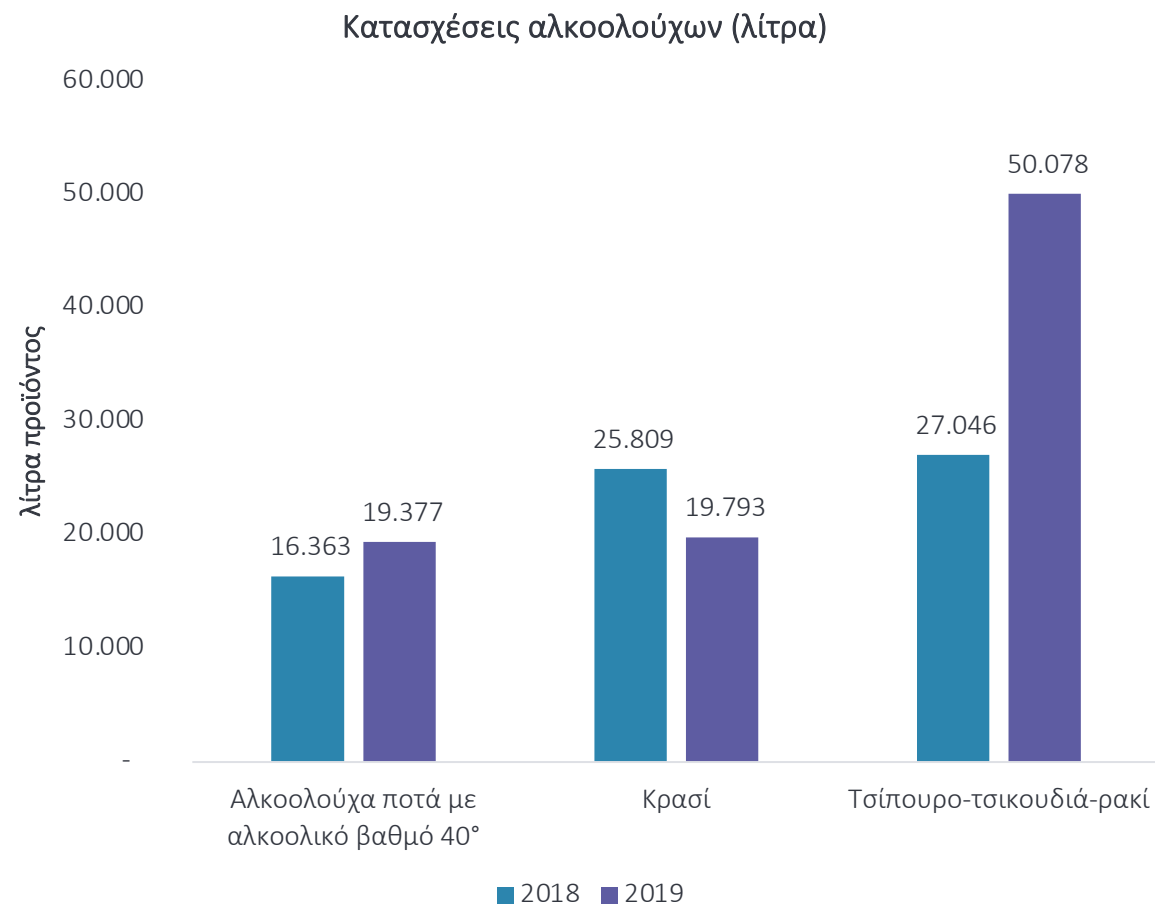
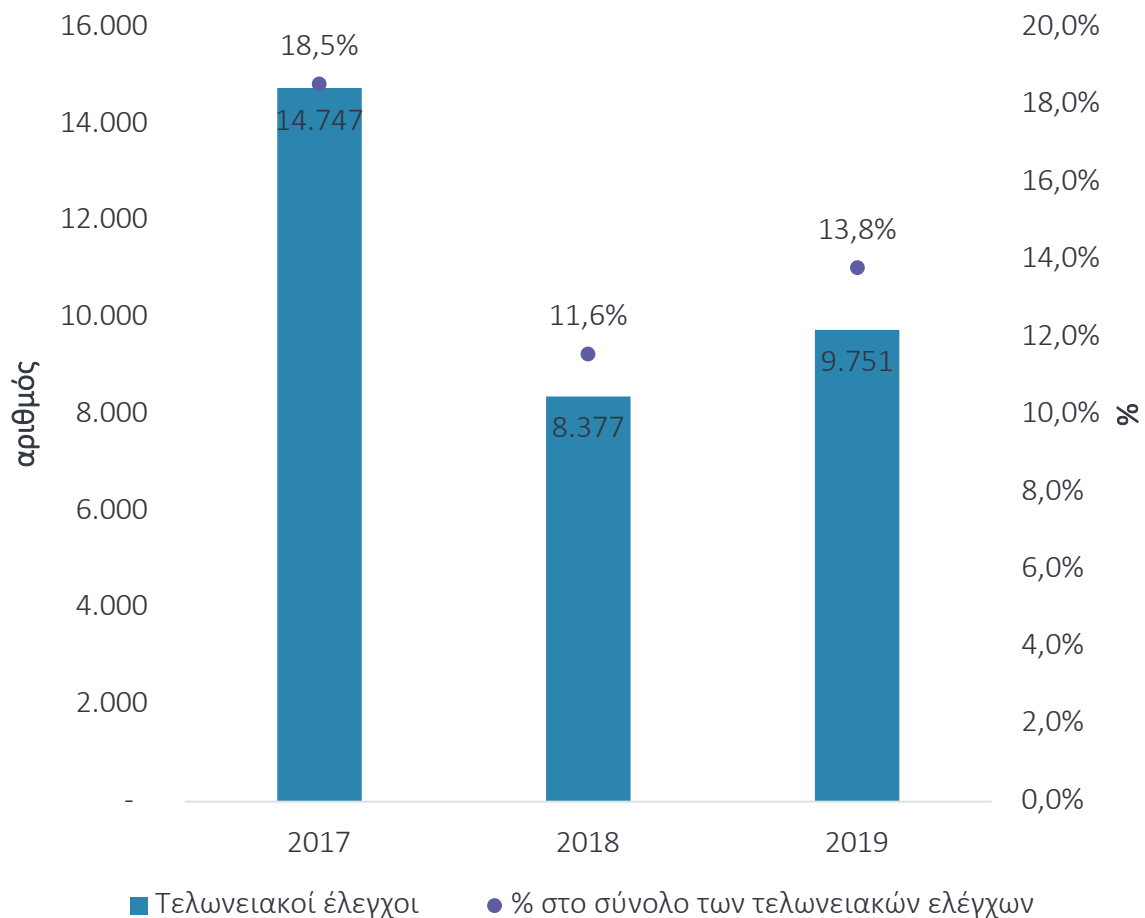
- Η αύξηση του ΕΦΚ σε συνδυασμό με την ύφεση της ελληνικής οικονομίας οδήγησαν σε κατακόρυφη μείωση των καταγεγραμμένων πωλήσεων αλκοολούχων ποτών στην εγχώρια αγορά
- Η διεθνής εμπειρία, εκθέσεις αλλά και φορείς της αγοράς επισημαίνουν ότι ένα μέρος της κατανάλωσης υποκαθίσταται από παρανόμως διακινούμενα αλκοολούχα ποτά
- Η μέση κατά κεφαλήν κατανάλωση αλκοολούχων στην Ελλάδα είναι 10,4 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας),
 - η παράνομη κατανάλωση που διαφεύγει της φορολόγησης προσεγγίζει το 1,5 λίτρο αιθυλικής αλκοόλης κατά κεφαλήν
- Σε μελέτη του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Προστασίας Πνευματικών Δικαιωμάτων (EUIPO, 2016) υπολογίστηκε ότι οι παραβάσεις πνευματικών δικαιωμάτων στον τομέα των αλκοολούχων ποτών μειώνουν τις πωλήσεις κατά €740 εκ. ή 4,4% της συνολικής αγοράς
 - Η κατανάλωση παράνομων αλκοολούχων ποτών είναι μεγάλη απειλή για την υγεία.
 - Το μέγεθος των παράνομων αγορών συνδέεται ευθέως με υπερβολικές αυξήσεις στους φόρους.
 - 11% το ποσοστό των χαμένων πωλήσεων νόμιμων αλκοολούχων ποτών για την Ελλάδα

Προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών - Τσίπουρο διημέρων

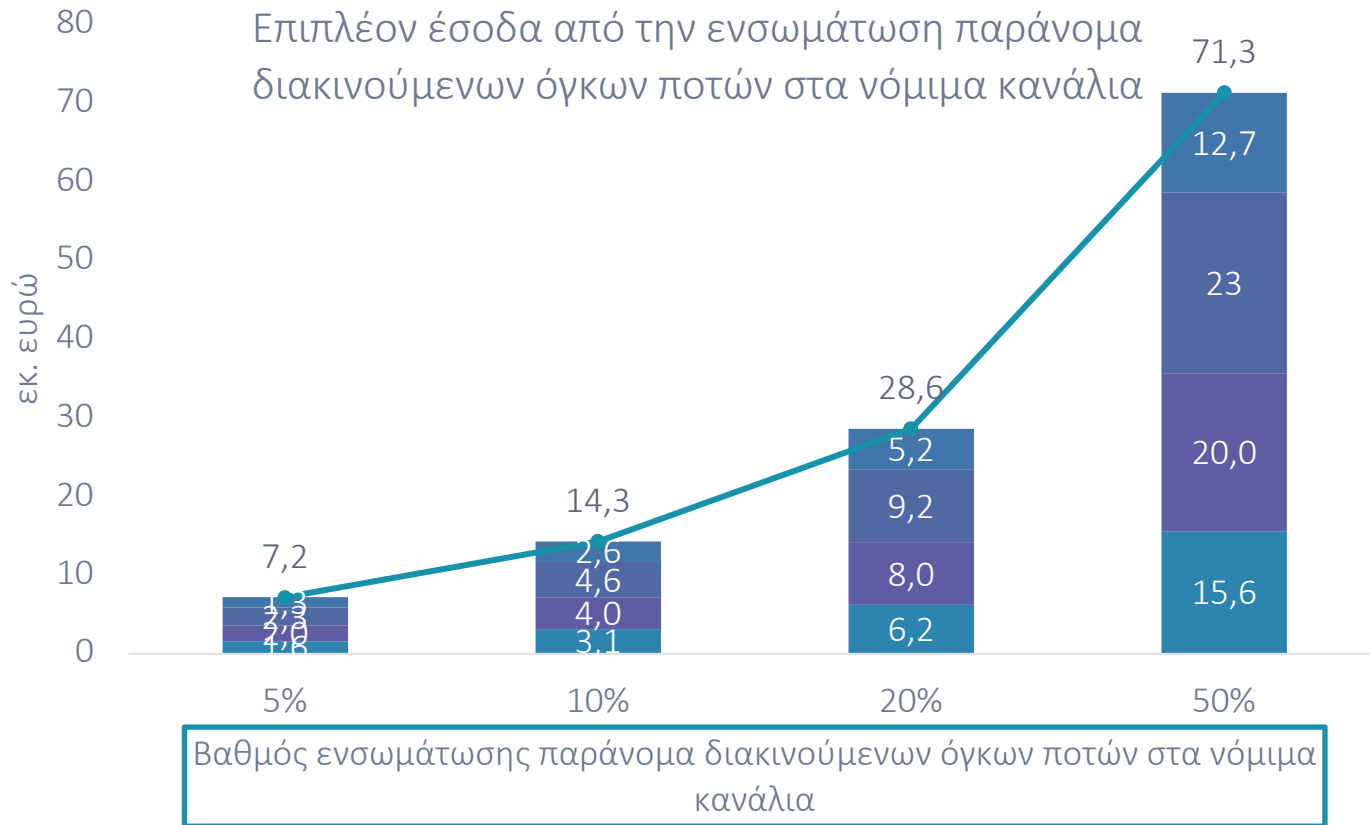
- Για αυτοκατανάλωση ή για εμπορία σε συγκεκριμένες ποσότητες με στόχο την ενίσχυση του γεωργικού εισοδήματος (500 χιλ. 9λίτρα κιβώτια ή 4,5 - 5,0 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος)
- Διακίνηση *παράνομων ποσοτήτων* τσίπουρου με «κέλυφος» το τσίπουρο διημέρων (~1 εκ. 9λίτρα κιβώτια ή 9,2 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος).
- Με βάση πόρισμα του Υπουργείου Οικονομικών (2012), οι ποσότητες και οι απώλειες φορολογικών εσόδων είναι διπλάσιες

Προσπάθειες καταπολέμησης της παράνομης εμπορίας τα τελευταία έτη, με σημαντικές ποσότητες που κατάσχονται

Σημαντικά τα οφέλη από τον περιορισμό του παράνομου εμπορίου

- Μια σχετικά ήπια και υλοποιήσιμη συρρίκνωση του παράνομου εμπορίου κατά 20% θα μπορούσε να ενισχύσει τα φορολογικά έσοδα κατά **€28,6 εκατ.** σε ετήσια βάση
- Τα επιπλέον έσοδα θα προέλθουν από τα έσοδα ΦΠΑ και ΕΦΚ τόσο από το παράνομο εμπόριο αλκοολούχων όσο και από τη μείωση του παράνομου εμπορίου στο τσίπουρο

- Επιπλέον έσοδα ΦΠΑ - Προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο)
- Επιπλέον έσοδα ΕΦΚ - Προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο)
- Επιπλέον έσοδα ΦΠΑ
- Επιπλέον έσοδα ΕΦΚ
- Συνολικά πρόσθετα έσοδα

Συμπεράσματα

- Ο κλάδος αλκοολούχων συνεχίζει να αντιμετωπίζει τις επιπτώσεις της κρίσης της προηγούμενης 10ετίας:
 - συρρίκνωση των εισοδημάτων
 - κλιμάκωση φορολογικών συντελεστών
 - υψηλό κόστος χρηματοδότησης και σημαντικοί πιστωτικοί περιορισμοί
 - ραγδαία πτώσης της ζήτησης
 - αναδιάταξη αγοράς και μεριδίων
 - πίεση από το παράνομο εμπόριο στη δημόσια υγεία, τα φορολογικά έσοδα και στις νόμιμες επιχειρήσεις
- Τα τελευταία έτη καταγράφηκε βελτίωση στα μεγέθη της οικονομίας, αλλά και του κλάδου
- Η πανδημία που ξέσπασε στις αρχές του 2020, ανέστειλε την αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας συνολικά, με σημαντικές επιπτώσεις στον κλάδο αλκοολούχων ποτών.

Μέτρα στήριξης του κλάδου

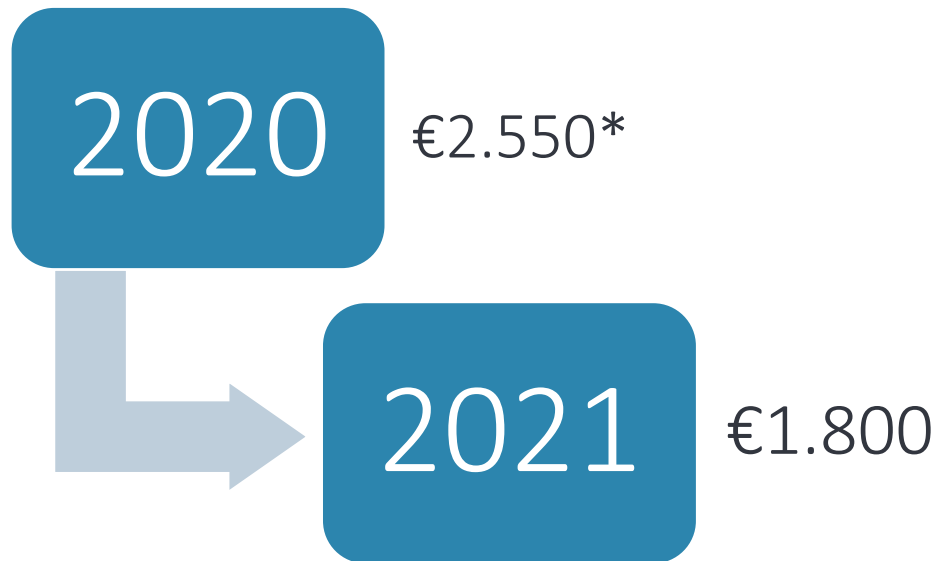
Σε αυτό το πλαίσιο, κρίνεται σκόπιμο να ληφθούν μέτρα στήριξης των νόμιμων επιχειρήσεων της ευρύτερης αλυσίδας αξίας του κλάδου ποτών, **βραχυπρόθεσμα** για να στηριχτεί άμεσα η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, όσο και **μεσοπρόθεσμα**.

- ✓ Παρεμβάσεις στη φορολογία μεσοπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα
- ✓ Άνοιγμα των σημείων επιτόπιας κατανάλωσης με κανόνες
- ✓ Συνεργασία του κράτους με τους φορείς της εφοδιαστικής αλυσίδας για τον σχεδιασμό των μέτρων στήριξης
- ✓ Ενίσχυση των μέτρων καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου

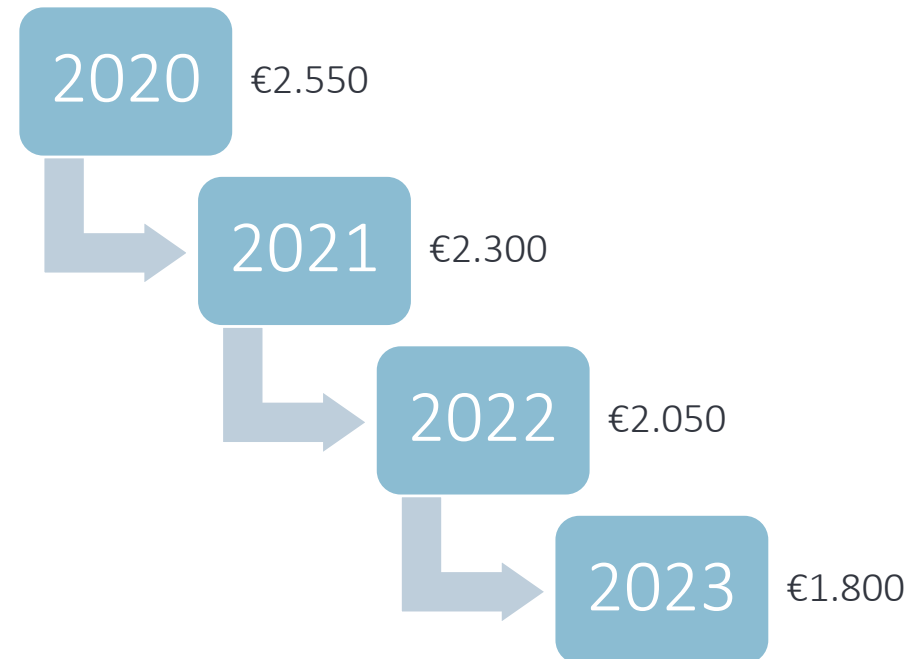
Εξέταση επιδράσεων στην αγορά από τη σύγκλιση του ΕΦΚ στο οινόπνευμα στον μέσο όρο της ΕΕ

- Μείωση ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ (€1.800 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης)
- Αντίστοιχη προσαρμογή για τον εφαρμοζόμενο ΕΦΚ στο ούζο και στο τσίπουρο

Εφάπαξ μείωση

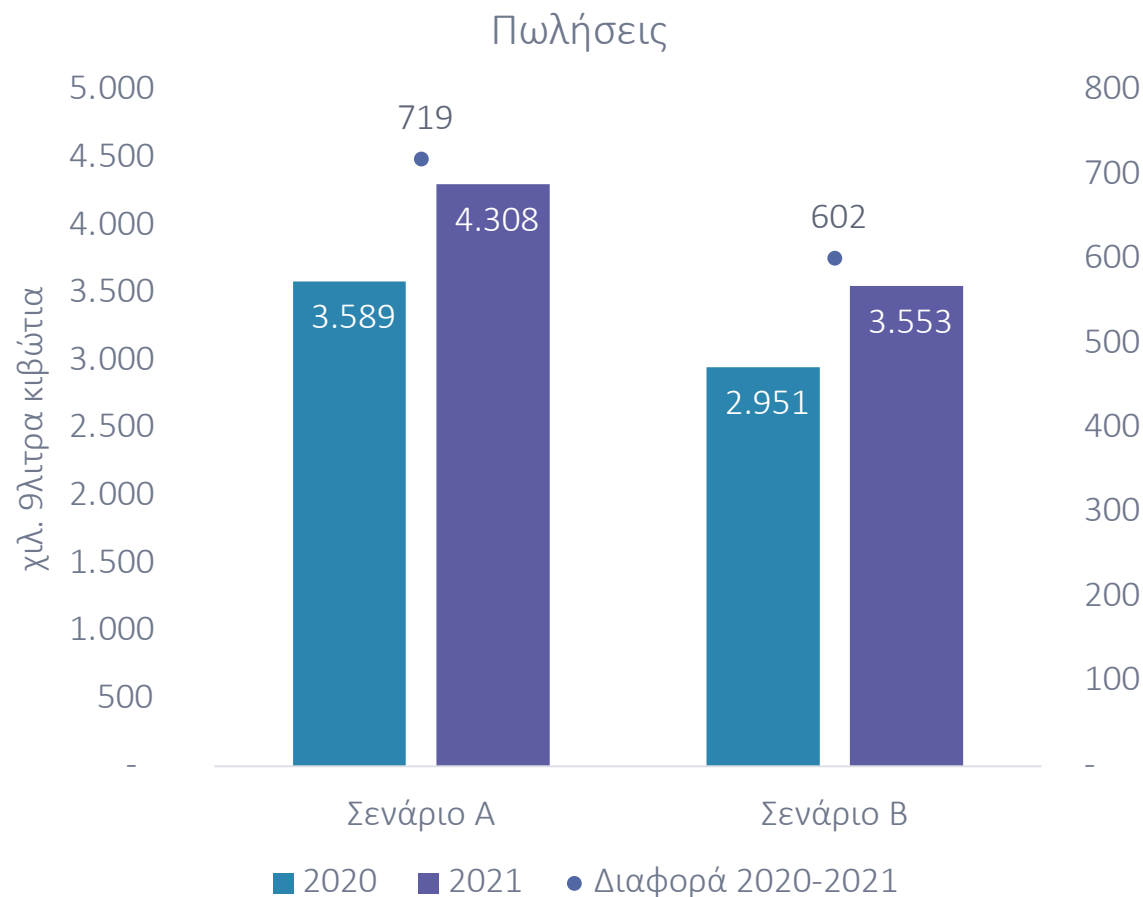

Σταδιακή μείωση

*ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης

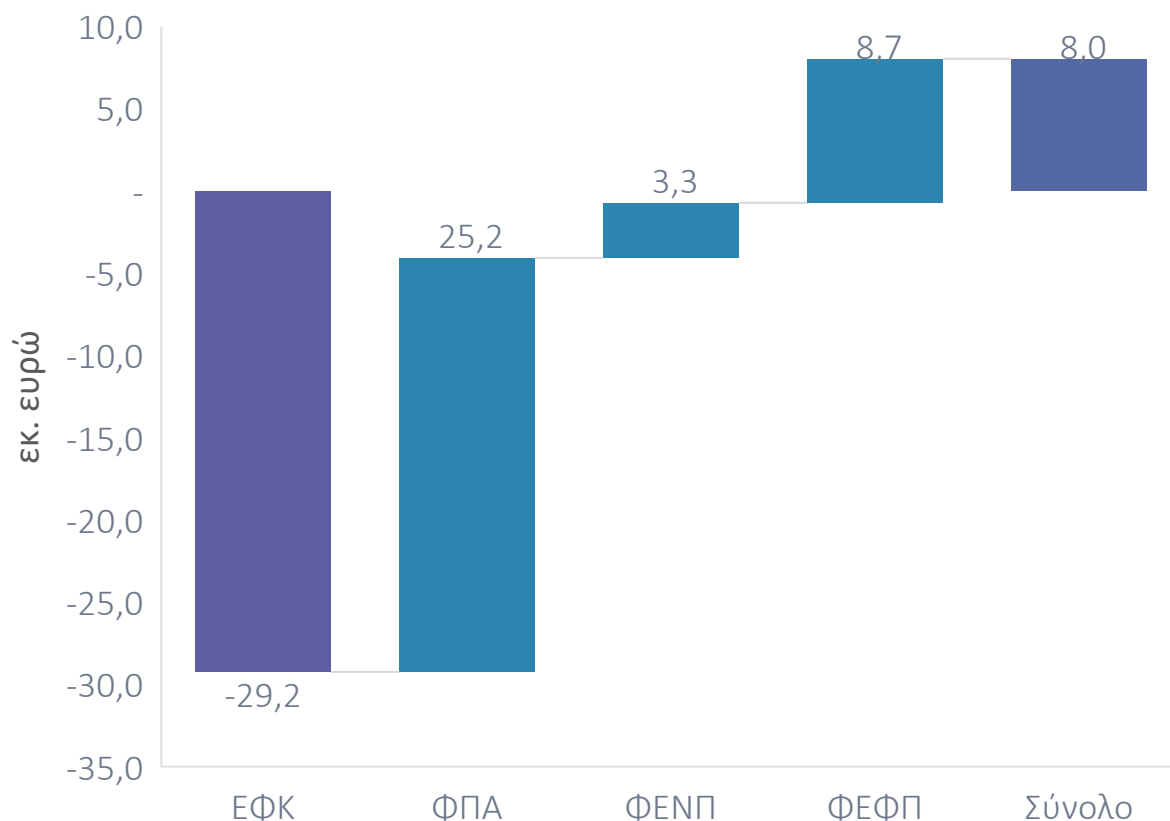
Εφάπαξ μείωση: Αύξηση της συνολικής καταγεγραμμένης κατανάλωσης λόγω μείωσης του ΕΦΚ κατά 20%, σε σύγκριση με τα σενάρια βάσης

- Επικρατέστερο σενάριο θεωρείται το δυσμενέστερο, αλλά σε κάθε περίπτωση η μείωση των φόρων θα αυξήσει τις πωλήσεις
- Οι νόμιμες πωλήσεις, λόγω μείωσης του ΕΦΚ, θα ενισχυθούν περισσότερο εφόσον επιβεβαιωθούν οι πιο αισιόδοξες παράμετροι για την οικονομία (ΑΕΠ, Εστίαση, Τουρισμός),
- Η αύξηση αναμένεται να επηρεάσει όλες τις κατηγορίες ποτών

Μεταβολή φορολογικών εσόδων λόγω μείωσης ΕΦΚ – Σενάριο Β

Φορολογικά έσοδα
Σύγκριση με σενάριο βάσης

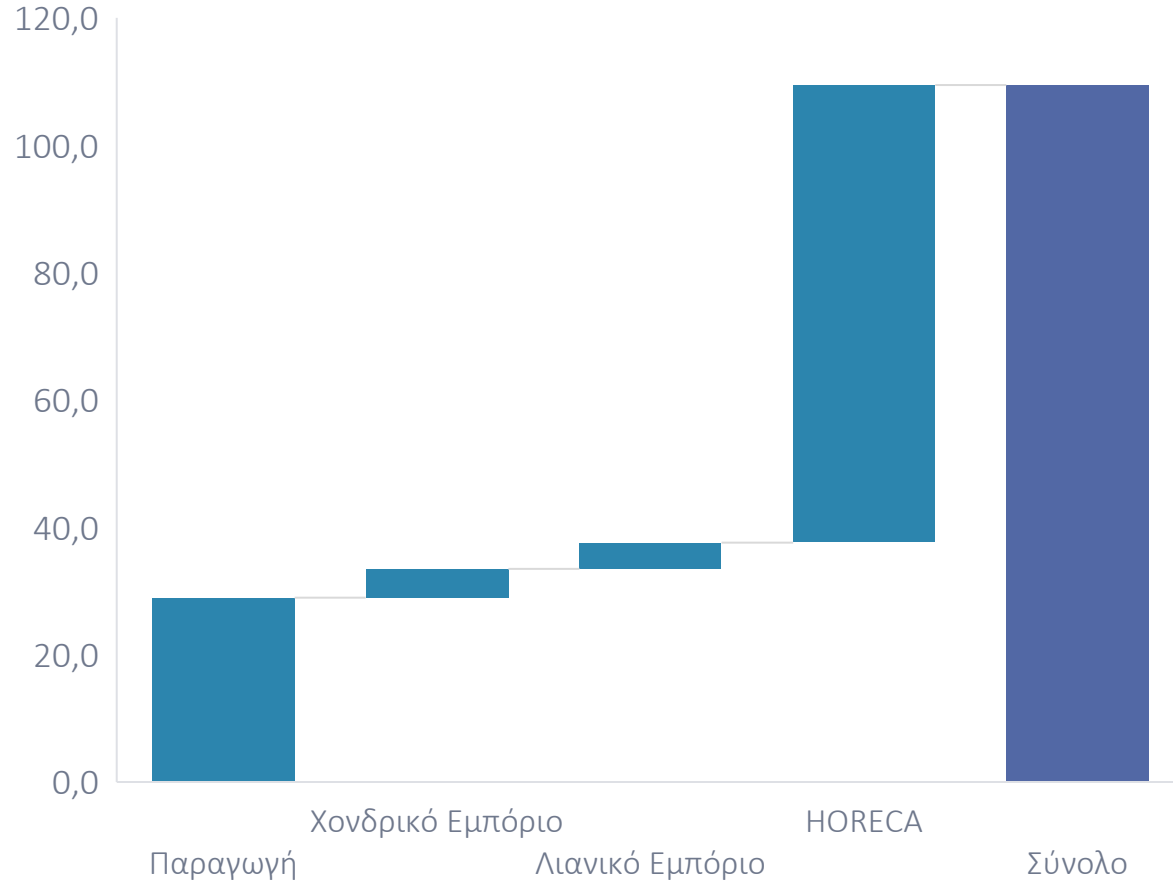

- Ο ΕΦΚ μειώνεται κατά €29,2 εκατ., δηλαδή πτώση κατά 14,4%
- Τα έσοδα από ΦΠΑ αναμένεται να ενισχυθούν κατά €25,2 εκατ. παρά το γεγονός ότι είναι φόρος επί της συναλλαγής και άρα επηρεάζεται από την τιμή των προϊόντων, η οποία θα είναι μειωμένη.
- Η φορολογία των επιχειρήσεων αναμένεται να ενισχυθεί λόγω διευρυμένων κύκλων εργασιών, από την επέκταση της αγοράς, κατά €3,3 εκατ.
- Αύξηση των εσόδων από τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, κατά €8,7 εκατ. λόγω της αύξησης της απασχόλησης

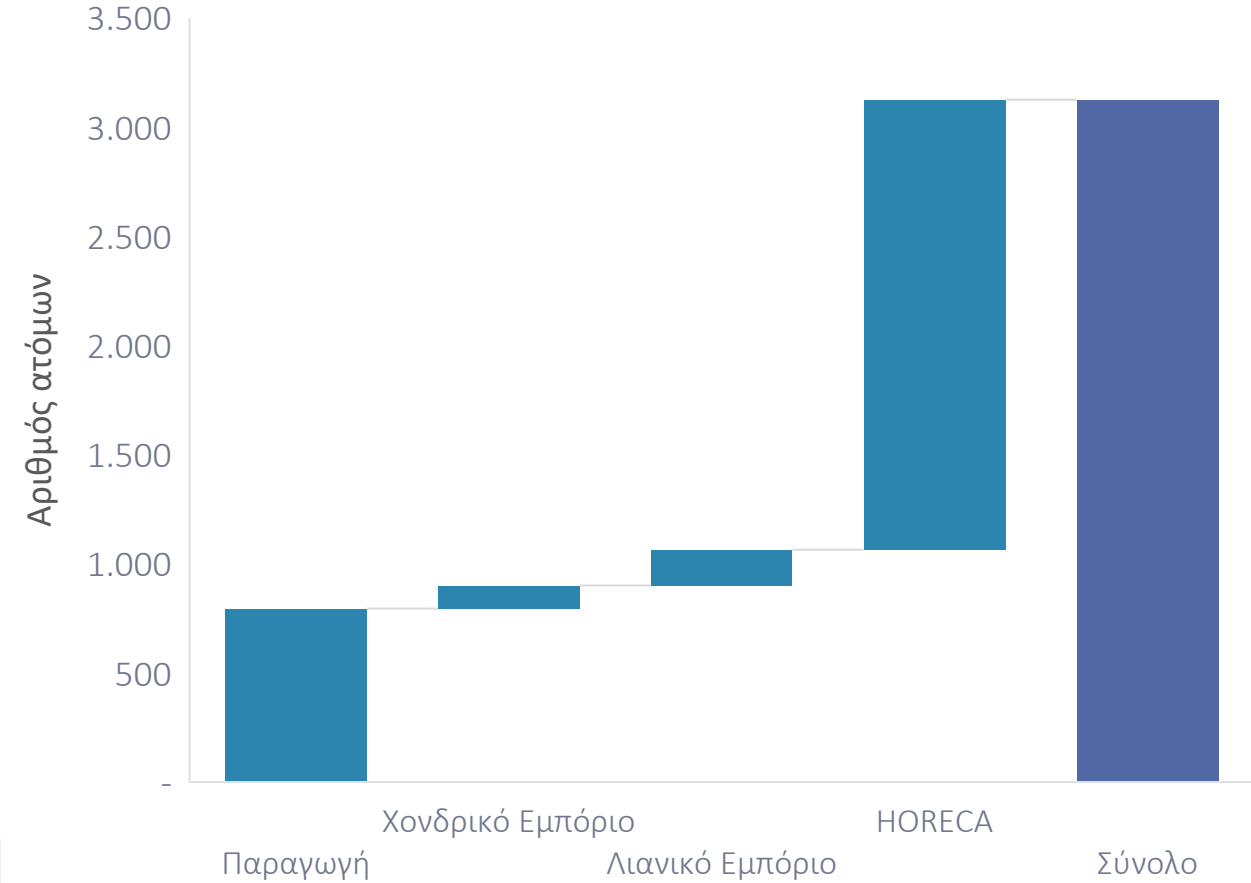
Το τελικό ισοζύγιο είναι θετικό κατά €8,0 εκατ.

Η βελτίωση των νόμιμων πωλήσεων θα ενισχύσει την ευρύτερη αλυσίδα αξίας του κλάδου, παράγοντας €109 εκατ. περισσότερο ΑΕΠ, ενώ η τόνωση ή η διαφύλαξη της απασχόλησης φτάνει τις 3,1 χιλ. θέσεις, κυρίως στην αγορά HORECA

ΑΕΠ
Σύγκριση με σενάριο βάσης

Απασχόληση
Σύγκριση με σενάριο βάσης

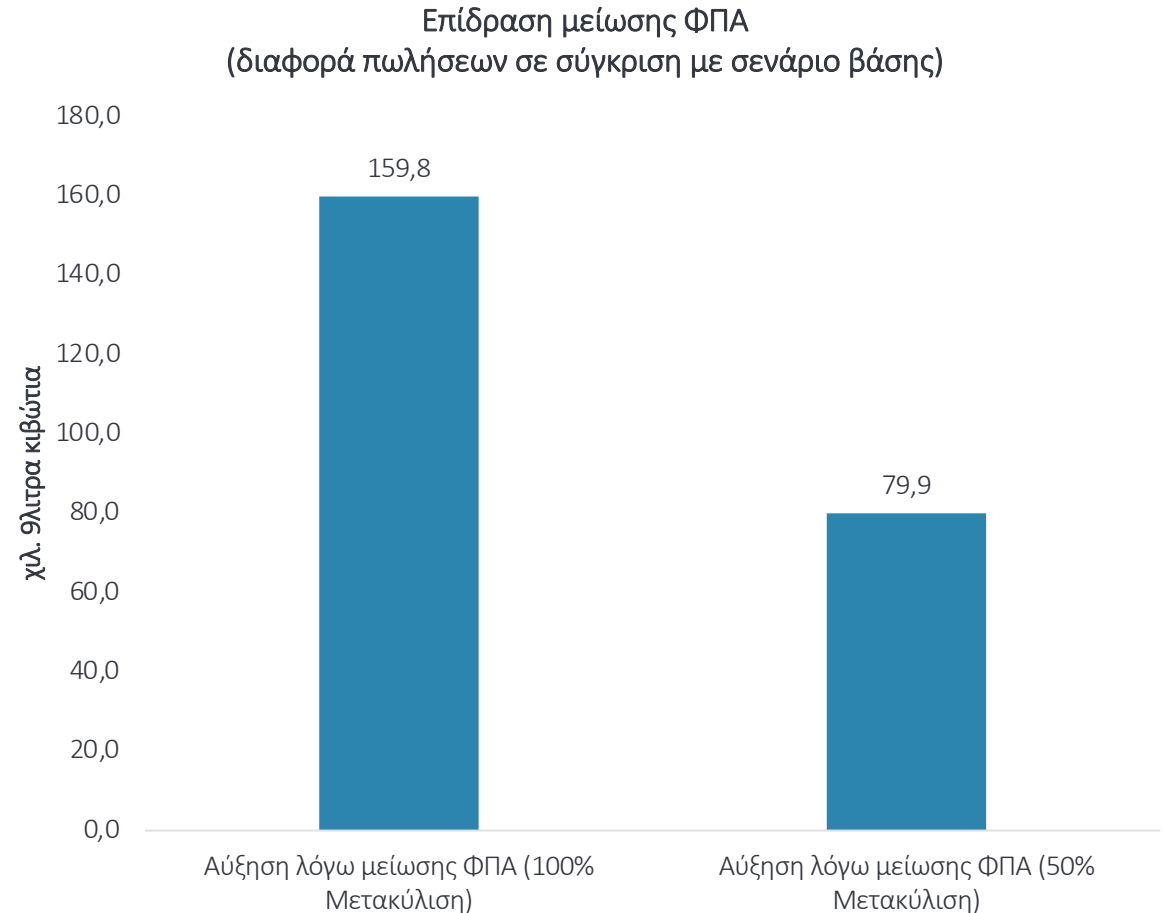

Η βελτίωση στον κλάδο, σε ένα θετικότερο σενάριο για την οικονομία (Σενάριο Α), μεταφράζεται σε 16% αύξηση όλων των μεγεθών

Βραχυπρόθεσμο μέτρο ενίσχυσης του κλάδου αλκοολούχων

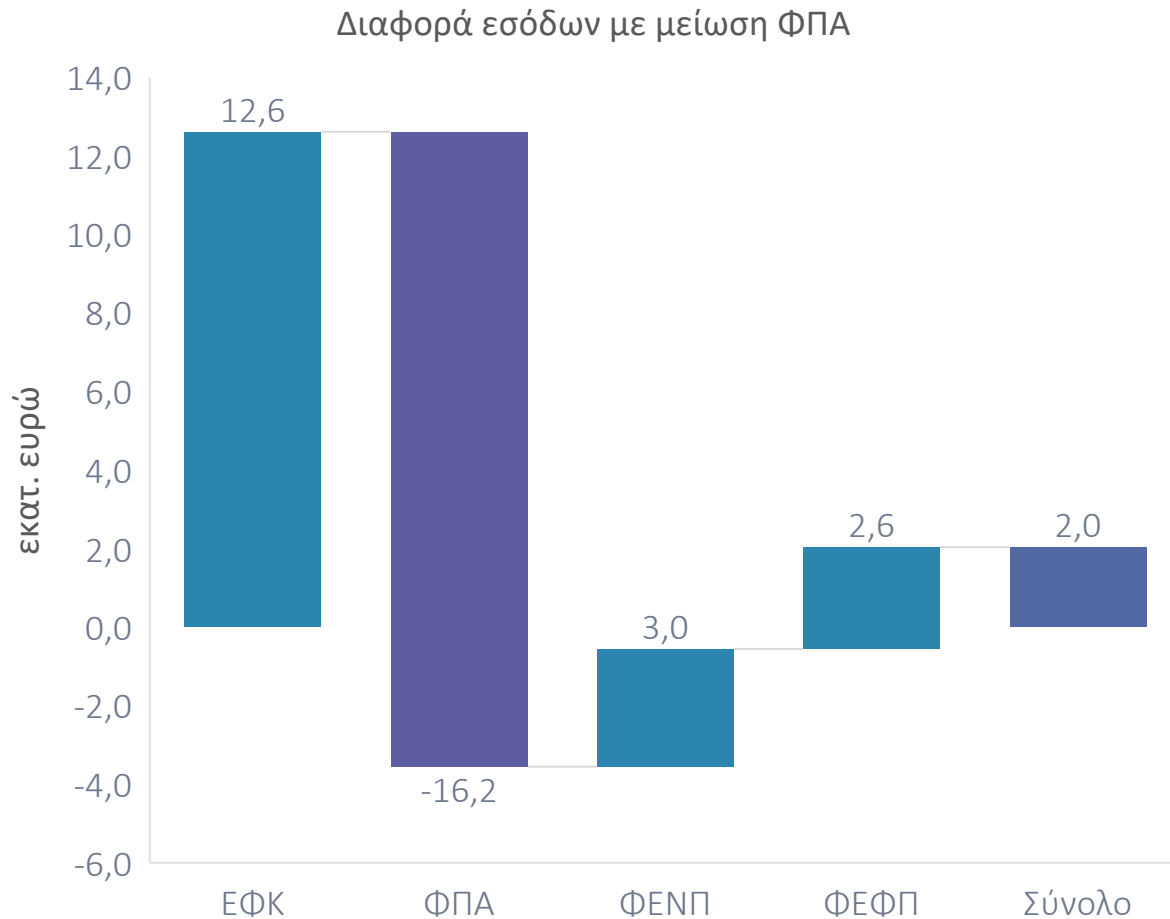
Ένταξη των αλκοολούχων στον μειωμένο ΦΠΑ στην εστίαση

- Εξετάζονται οι επιδράσεις από ενδεχόμενη μείωση του ΦΠΑ στα αλκοολούχα ποτά στην εστίαση από το 24% στο 13%, σε συνέχεια της μείωσης στα μη αλκοολούχα, καφέ κ.λπ.
- Η μείωση του ΦΠΑ αφορά την επιτόπια κατανάλωση – HORECA αλκοολούχων, η οποία αποτελεί περίπου το 60% της συνολικής αγοράς αλκοολούχων και όχι τη λιανική κατ' οίκον κατανάλωση (supermarket, κάβες, κ.ά.).

- Οι πωλήσεις αναμένεται να σημειώσουν αύξηση κατά 4,4%, σε σύγκριση με ένα σενάριο do-nothing, ενώ ο βαθμός μετακύλισης θα επηρεάσει αντίστοιχα και την ένταση των νέων πωλήσεων

Η μείωση του ΦΠΑ θα μειώσει τα έσοδα από την κατηγορία αυτή, αλλά θα ενισχύσει τα έσοδα από ΕΦΚ, λόγω επέκτασης της αγοράς, αλλά και των εσόδων από φόρο εισοδήματος

- Θετικό αναμένεται το ισοζύγιο εσόδων, συνεπώς εκτιμάται ότι είναι ένα μέτρο που εξισορροπεί την αγορά, εναρμονίζοντας τα μη αλκοολούχα με τα αλκοολούχα, χωρίς να δημιουργεί δημοσιονομικό κενό
- Παράλληλα, αναμένεται ενίσχυση του ΑΕΠ κατά €62 εκατ., ενώ η αύξηση (ή η συγκράτηση) της απασχόλησης προσεγγίζει τα 2 χιλ. άτομα
- Παρά το γεγονός ότι αφορά την αγορά HORECA, τα θετικά αποτελέσματα θα επηρεάσουν και το κανάλι χονδρικής

Ευχαριστούμε

www.iobe.gr

@IOBE_FEIR

@iobe.foundation